

VYNÁLEZY /
PATENTY

UŽITNÉ
VZORY

OCHRANNÉ
ZNÁMKY

PRŮMYSLOVÉ
VZORY

OZNAČENÍ PŮVODU
A ZEMĚPISNÁ OZNAČENÍ

červen
2 2023

Odborný čtvrtletník z oblasti duševního vlastnictví

DUŠEVNÍ VLASTNICTVÍ

Velká novela autorského zákona 2022
60. výročí Institutu průmyslověprávní výchovy

Základní podmínky pro získání patentů
podle Evropské patentové úmluvy

Konvergenční programy
Evropské patentové organizace

ÚŘAD
PRŮMYSLOVÉHO
VLASTNICTVÍ

DUŠEVNÍ VLASTNICTVÍ

Ročník 1 DUŠEVNÍ VLASTNICTVÍ

2/2023

Publikované články a názory autorů
nemusí vyjadřovat odborný názor vydavatele
a redakční rady.

Úřad průmyslového vlastnictví
Antonína Čermáka 2a
160 68 Praha 6-Bubeneč

ÚŘAD
PRŮMYSLVÉHO
VLASTNICTVÍ

DUŠEVNÍ VLASTNICTVÍ

vydává Úřad průmyslového vlastnictví,
Antonína Čermáka 2a, 160 68 Praha 6-Bubeneč,
IČ 48135097, tel. 220 383 111, e-mail: redakce@upv.gov.cz.

Redakční uzávěrka do 1. dne měsíců února, května, srpna a listopadu.

Vychází 4x ročně, cena jednoho výtisku 54 Kč.
Roční předplatné 216 Kč + poštovné.

Rozšiřuje a objednávký, včetně zahraničních,
přijímá Úřad průmyslového vlastnictví,
odbor patentových informací,
Antonína Čermáka 2a, 160 68 Praha 6-Bubeneč,
e-mail: imrazkova@upv.gov.cz.

Design: Impax, s.r.o.

Foto titulní strana a záhlaví rubrik: Úřad průmyslového vlastnictví.

Tiskne: Tiskárna Knopp s.r.o., U Lípy 926,
Nové Město nad Metují.

Evidováno pod č. MK ČR E 24435
ISSN 2788-2551 (Print)
ISSN 2788-256X (On-line)

ŘÍDÍ REDAKČNÍ RADA

Předseda: Mgr. Ing. Josef Kratochvíl, Ph.D.

Místopředseda: JUDr. David Karabec, MPA, LL.M.

Členové:

prof. JUDr. Martin Boháček, CSc.

Ing. Roman Buček

JUDr. Karel Čermák, Ph.D., LL.M.

Mgr. Miroslav Černý, Ph.D.

JUDr. Adéla Faladová

Mgr. Daniel Feranc, Ph.D.

Mgr. Vendula Haltuřová

JUDr. Michal Havlík

Mgr. Eva Hazuchová

Mgr. Hana Churáčková, Ph.D.

Ing. Radka Konderlová, MBA

Ing. Martina Kotyková, Ph.D.

Ing. Bc. Ivan Lukšiček

JUDr. Jiří Macek

kpt. Ing. Kristýna Richterová

Mgr. Lukáš Zmeškal

Redakce: Mgr. Hana Churáčková, Ph.D.

Mgr. Vendula Haltuřová

Mgr. Eva Hazuchová

Vážení čtenáři,

nedávno dne 26. dubna 2023 jsme si připomněli spolu s dalšími členskými státy WIPO Světový den duševního vlastnictví. Tohoto dne vstoupila v roce 1970 v platnost Úmluva o zřízení Světové organizace duševního vlastnictví schválená na diplomatické konferenci ve Stockholmu v létě roku 1967. Světový den duševního vlastnictví byl vyhlášen organizací WIPO na výročí svého založení. Cílem tohoto připomenutí je zvýšit povědomí o vlivu patentů, autorských práv, ochranných známek a designu na naše životy, jakož i podpořit kreativitu a tvůrčí práci autorů a inovátorů a ocenit jejich příspěvek k rozvoji společnosti. Rádi jsme proto využili této výjimečné příležitosti k tomu, abychom slavnostně pokřtili náš nový časopis Duševní vlastnictví. Do vínku jsme novému časopisu dali nejen zcela nové rubriky, zejména vysoce odborné recenzované články, ale i části, které přispívají k větší informovanosti čtenářů a atraktivitě časopisu, to vše se zaměřením na celou oblast duševního vlastnictví. Tomu odpovídá i výrazná obměna redakční rady, která odpovídá za obsahové a tematické složení časopisu. Redakční rada zahrnuje nejen experty v oblasti průmyslových práv, ale nově také odborníky v oblasti práv autorských, státní správy, vysokých škol, soudů, jakož i další experty z řad patentových zástupců a advokátů specializovaných na ochranu duševního vlastnictví. Redakční radě poskytuje kvalifikovanou podporu i nově obsazená redakce, která má na starosti nejenom koordinaci redakční rady, ale také veškerou agendu spojenou s vydáváním časopisu v tištěné a elektronické formě. Věříme, že se nový časopis bude čtenářům líbit a jeho novou podobu i obsah ocení nejenom patentoví zástupci a specializovaní advokáti, ale také, že se stane oblíbeným a inspirativním časopisem pro širokou odbornou veřejnost, zejména pro vysoké školy, univerzity, výzkumná a vývojová pracoviště, jakož i pro malé a střední podniky, státní správu a soudy. Rádi bychom také, aby náš nový časopis zásadně přispěl ke zvýšení povědomí o významu ochrany duševního vlastnictví zejména mezi malými a středními podniky, a tím i k posílení jejich konkurenceschopnosti ve světě. A pokud jde o letošní významné události, nelze opomenout ani 60. výročí založení Institutu průmyslověprávní výchovy, který již od roku 1963 významně přispívá k šíření odborných znalostí a zkušeností v oblasti průmyslových práv. Za dobu své existence institut vychoval několik tisíc specialistů v tomto oboru. Jeho rozsah působnosti je v současné době velmi široký, ale jeho stěžejní činnosti zůstává i nadále organizace dvouletého specializačního studia v oboru průmyslového vlastnictví. Přejeme proto institutu do dalších let mnoho spokojených studentů i nadšených vyučujících. Více o historii i současných úkolech Institutu průmyslově právní výchovy se dočtete v příspěvku Mgr. Hany Churáčkové, Ph.D. ✓

Přeji Vám příjemné čtení dalšího čísla našeho časopisu.

JUDr. David Karabec, MPA, LL.M.
místopředseda redakční rady

OBSAH 2/2023

ČLÁNKY

Adéla Faladová: Velká novela autorského zákona 2022	3
Hana Churáčková: 60. výročí Institutu průmyslověprávní výchovy	13
Lukáš Zmeškal: Základní podmínky pro získání patentů podle Evropské patentové úmluvy – díl III. Výluky z patentovatelnosti	21
Eva Schneiderová: Konvergenční programy Evropské patentové organizace	26
Michal Havlík: Bankovní licence nebo vejce aneb glosa k průzkumu přihlášek ochranných známek obsahujících slovní prvek „banka“	29

EVROPSKÉ PRÁVO

Emil Jenerál: K rozhodnutí stížnostního senátu EPÚ T 1473/19	31
K rozhodnutí právního stížnostního senátu J 7/21	32

JUDIKATURA

Vybraná rozhodnutí Soudního dvora Evropské unie ve věcech duševního vlastnictví za období od ledna do dubna 2023	33
---	----

AKTUALITY

.....	39
-------	----

ZAJÍMAVOSTI

První česky vydaný patent – patent č. 461	43
--	----

ENGLISH – CONTENTS

ARTICLES

Adéla Faladová: Major amendment to the Copyright act 2022	3
Hana Churáčková: 60th Anniversary of the Industrial Property Training Institute	13
Lukáš Zmeškal: Basic conditions for patent acquisition under the European Patent Convention – Volume III. Exclusion from patentability	21
Eva Schneiderová: Convergence projects of the European Patent Organization	26
Michal Havlík: Banking licence or an egg or a comment on the examination of trade mark applications containing the word element „bank“	29

EUROPEAN LEGISLATION

Emil Jenerál: Decision of the Board of Appeal of the EPO T 1473/19	31
Case Law of the Board of Appeal of the EPO J 7/21	32

JUDICATURE

Selected decisions of the Court of Justice of the European Union on intellectual property cases from January to April 2023	33
---	----

ACTUAL INFORMATION

.....	39
-------	----

CURIOSITIES

The first patent issued in Czech – patent no. 461	43
--	----

Velká novela autorského zákona 2022¹

Dne 5. ledna 2023 nabyla účinnosti poměrně rozsáhlá vládní novela autorského zákona. Vyšla ve Sbírce zákonů dne 21. prosince 2022 pod číslem 429/2022 Sb. (dále jen „novela AZ 2022“ nebo jen „novela AZ“).²

JUDr. Adéla Faladová,

vedoucí samostatného oddělení autorského práva

Ministerstvo kultury

externí spolupracovnice Centra práva duševního vlastnictví

Právnické fakulty Univerzity Karlovy

Úkolem novely bylo implementovat do českého právního řádu dvě, zatím poslední, směrnice Evropské unie týkající se autorského práva, a to směrnici o autorském právu na jednotném digitálním trhu³ a směrnici upravující některá autorskoprávní pravidla týkající se vysílání a přenosů vysílání (označovanou často jako „OnlineSatCab“ směrnice)⁴. Autorský zákon z roku 2000 tak byl novelizován v pořadí již 27. novelou, přičemž podobně jako je tomu v tomto posledním případě, prakticky všechny rozsáhlejší vládní novely souvisely se změnami práva Evropské unie (EU) a implementovaly nové unijní předpisy do českého právního řádu.

Historický kontext – modernizace unijního autorského práva

Novela AZ 2022 je poslední z řady novel přijatých v poslední době v souvislosti s modernizací unijního autorského práva, kterou navrhla Evropská komise ve své Strategii pro jednotný digitální trh v Evropě z května 2015.⁵

V následném sdělení – Akčním plánu – z prosince 2016 Evropská komise konkretizovala čtyři oblasti autorského práva vyžadující modernizaci, a to

1. Rozšíření přístupu k obsahu v rámci EU (*zjednodušením licencování*)
2. Výjimky z autorského práva (*přizpůsobením digitálnímu prostředí*)
3. Vytvoření spravedlivějšího trhu (*odstraněním tzv. value gap*)
4. Boj proti pirátství (*zlepšení vymahatelnosti práv, zejména v online prostředí*).

1 Článek je podrobnější verzí příspěvku předneseného na konferenci Aktuální otázky práva duševního vlastnictví pořádané Vrchním soudem v Praze dne 19. dubna 2023.

2 Zákon č. 429/2022 Sb., kterým se mění zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony.

3 Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/790 ze dne 17. dubna 2019 o autorském právu a právech s ním souvisejících na jednotném digitálním trhu a o změně směrnic 96/9/ES a 2001/29/ES (Text s významem pro EHP).

4 Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/789 ze dne 17. dubna 2019, kterou se stanovují pravidla pro výkon autorského práva a práv s ním souvisejících, jež se použijí na některá online vysílání vysílacích organizací a převzatá vysílání televizních a rozhlasových programů, a kterou se mění směrnice Rady 93/83/EHS (Text s významem pro EHP).

5 Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů – Strategie pro jednotný digitální trh v Evropě, COM/2015/0192 final.

První tři pilíře byly posléze realizovány prostřednictvím dvou tzv. copyrightových balíčků, obsahujících jednak nelegislativní dokumenty – sdělení Evropské komise⁶, jednak legislativní návrhy tří směrnic a dvou nařízení. Všechny legislativní návrhy byly posléze přijaty, staly se součástí unijního autorského práva a posléze, ať už přímo nebo prostřednictvím implementačních předpisů, součástí české autorskoprávní úpravy.

Součástí prvního copyrightového balíčku bylo nařízení o přenositelnosti obsahu (někdy zkráceně označované jako nařízení o portabilitě).⁷ Jako přímo závazný předpis EU, účinný od 20. března 2018, se nařízení do autorského zákona nijak nepromítlo a je zatím jediným přímo závazným předpisem EU v oblasti (vnitrostátního) autorského práva jako takového.⁸ Nařízení se týká služeb jako jsou Voyo, Netflix, Spotify apod. a jeho cílem bylo zkvalitnit uvedené služby pro spotřebitele ze zemí EU/EHP v situacích, kdy se tito spotřebitelé ocitají na krátkodobém (slovy nařízení „dočasném“) pobytu v jiném členském státě EU/EHP. Uvedené služby jim mají během takového pobytu nabízet stejný obsah, jaký je jim nabízen v jejich „domovském“ státě, kde si danou službu předplatili. Jde tudíž v zásadě spíše o předpis týkající se ochrany spotřebitele, autorskoprávní část nařízení se týká zjednodušení získávání licencí pro

zpřístupňování obsahu v rámci celé EU/EHP, za podmínek stanovených nařízením.

Součástí druhého copyrightového balíčku byly tři směrnice a jedno nařízení⁹. Šlo o směrnici a nařízení k provedení Marrákešské smlouvy WIPO z roku 2013¹⁰, tj. směrnici (EU) 2017/1564¹¹ a nařízení (EU) 2017/1563¹². Oba tyto unijní předpisy byly do českého právního řádu implementovány prostřednictvím novely autorského zákona č. 50/2019 Sb., s účinností od 15. února 2019. Jako poslední byly přijaty již v úvodu zmíněné směrnice z roku 2019¹³, implementované novelou AZ z prosince 2022.

V rámci posledního čtvrtého pilíře týkajícího se vymáhání práv v případech jejich porušování v online prostředí nebyl Evropskou komisí předložen žádný nový legislativní návrh. Evropská komise zvolila formu doporučení, které bylo zveřejněno v květnu 2023 a je zaměřeno na problémy s vymáháním práv v online prostředí speciálně v případě tzv. živých akcí, jako jsou sportovní přenosy, živé koncerty apod.¹⁴

Zpožděná implementace

Obě směrnice z roku 2019 měly být členskými státy EU implementovány nejpozději do 6. června 2021. Naprostá většina států, mezi nimi i Česká republika, lhůtu nestihla.

6 Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů – Směřování k modernějšímu a evropštějšímu rámci v oblasti autorského práva, [COM/2015/0626 final](#).

7 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/1128 o přeshraniční přenositelnosti online služeb poskytujících obsah v rámci vnitřního trhu.

8 Nařízení se nicméně promítlo částečně do předpisů souvisejících s ochranou spotřebitele, a v to v souvislosti s adaptací tzv. nařízení CPC – nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/2394 ze dne 12. prosince 2017 o spolupráci mezi vnitrostátními orgány příslušnými pro vymáhání dodržování právních předpisů na ochranu zájmů spotřebitelů a o zrušení nařízení (ES) č. 2006/2004 (Text s významem pro EHP). V České republice byl dohled na plnění povinností online služeb poskytujících obsah svěřen České obchodní inspekci, a to novelou zákona o ochraně spotřebitele č. 238/2020 Sb.

9 Součástí druhého copyrightového balíčku, jak byl předložen Evropskou komisí v roce 2016, byly původně návrhy dvou směrnic a dvou nařízení, [návrh nařízení](#) týkající se vysílání a přenosů vysílání byl posléze přijat ve formě směrnice.

10 [Marrákešská smlouva](#) o usnadnění přístupu k publikovaným dílům nevidomým osobám, osobám se zrakovým postižením nebo osobám s jinými poruchami čtení.

11 Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/1564 o některých povolených způsobech užití některých děl a jiných předmětů chráněných autorským právem a právy s ním souvisejícími ve prospěch osob nevidomých, osob se zrakovým postižením nebo osob s jinými poruchami čtení a o změně směrnice 2001/29/ES o harmonizaci určitých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících v informační společnosti.

12 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/1563 o přeshraniční výměně formátově přístupných rozmnoženin některých děl a jiných předmětů chráněných autorským právem a právy s ním souvisejícími mezi Uníí a třetími zeměmi ve prospěch osob nevidomých, osob se zrakovým postižením nebo osob s jinými poruchami čtení.

13 Viz pozn. po čarou 2 a 3.

14 Doporučení Komise o boji proti online pirátství sportovních a jiných živých akcích ze 4. 5. 2023, dokument C (2023) 2853 ze 4. 5. 2023, tisková zpráva Komise a dokument dostupné [zde](#).

Evropská komise postupně zahájila s jednotlivými státy řízení o porušení povinností vyplývajících z členství v EU (tzv. infringementy).

Návrh implementační novely byl připravován prakticky od přijetí směrnic v roce 2019, a to mimo jiné na základě intenzivních konzultací s širokým spektrem přímo i nepřímo dotčených subjektů. Parlamentu ČR byl návrh novely předložen nadvakrát, poprvé za vlády Andreje Babiše v červnu 2021¹⁵, aniž by ovšem přišel na řadu. Podruhé byl návrh novely, prakticky ve stejné podobě, předložen po parlamentních volbách na podzim 2021, již vládou Petra Fialy. Samotné projednávání návrhu v Parlamentu proběhlo až v roce 2022 a bylo mimořádně intenzivní, jak v Poslanecké sněmovně, tak posléze i v Senátu.¹⁶ Díky přijetí novely koncem roku 2022 Evropská komise v dubnu 2023 infringement proti České republice zastavila.¹⁷

Obsah novely AZ 2022

Obecně lze konstatovat, že obsahem novely AZ jsou v zásadě tzv. mandatorní ustanovení obou směrnic z roku 2019, a to ve většině případů v prakticky shodném znění, jaké je obsaženo v uvedených směrnicích, zejména v jejich závazných částech, popř. v bodech odůvodnění. Novela obsahuje celou řadu pojmů, které by si dle názoru mnohých zasloužily definovat přímo v zákoně. Vzhledem k tomu, že samotné směrnice definice těchto pojmů neobsahují a zároveň ani neodkazují na vnitrostátní úpravy, přísluší závazný výklad takových pojmů pouze Soudnímu dvoru EU. Jakékoli pokusy o definici by spolu nesly riziko, že se v budoucnu octnou v rozporu s výkladem Soudního dvora EU. Podobně k implementaci přistoupily, až na výjimky, i ostatní členské státy EU. V několika málo případech bylo využito fakultativních ustanovení směrnic, popř. byly formulace nebo legislativně technické pojetí

implementace přizpůsobeny vnitrostátní právní úpravě. Výkladovými vodítky proto budou zejména body odůvodnění směrnic, související dokumenty Evropské komise, mj. Pokyny k článku 17¹⁸, judikatura Soudního dvora EU, ta stávající¹⁹ i budoucí, a dále rovněž důvodová zpráva k návrhu novely²⁰ a tzv. Zpráva RIA²¹.

Nad rámec implementace byly přijaty pouze dílčí změny týkající se knihovní licence, resp. odměny příslušející nositelům práv v souvislosti s absenčním půjčováním autorských děl v knihovnách. Kromě toho byly přijaty ještě dvě změny rovněž nijak nesouvisející s uvedenými směrnicemi z roku 2019, a to prostřednictvím poslaneckých pozměňovacích návrhů (viz dále). Při výkladu těchto dvou změn bude nutno přihlídnout k průběhu projednávání návrhu novely v Parlamentu, jak je zachyceno zejména ve stenozáznamech z jednání pléna Sněmovny a Senátu.²²

Implementace směrnice o autorském právu na jednotném digitálním trhu

Většina změn v autorském zákoně souvisí s implementací směrnice (EU) 2019/790, což je pochopitelné s ohledem na rozsah této směrnice, čítající celkem 32 článků a 86 bodů odůvodnění (ve srovnání se 14 články a 27 body odůvodnění směrnice OnlineSatCab). Nejdůležitější změny, které směrnice přinesla, jsou níže uvedeny v zásadě v pořadí, v jakém jsou obsaženy ve směrnici.

Změny v úpravě výjimek a omezení práv

Licence pro digitální výuku

V novém § 31a je obsažena nová zákonná licence pro digitální výuku. Jde o zvláštní úpravu ve vztahu k obecné zákonné licenci k užití díla nebo jiného předmětu

15 Sněmovní tisk 1246.

16 Sněmovní tisk 31, senátní tisk 1.

17 V době uzávěrky byly infringementy stále ještě vedeny se šesti členskými státy EU, proti nimž již Evropská komise podala žalobu k Soudnímu dvoru EU.

18 Sdělení Komise Evropskému parlamentu a Radě – Pokyny k článku 17 směrnice 2019/790 o autorském právu na jednotném digitálním trhu, COM/2021/288 final.

19 Zejm. rozhodnutí ve věci C-401/19 Polsko proti Parlamentu a Radě, včetně stanoviska generálního advokáta v této věci.

20 Viz sněmovní tisk č. 31, viz poznámka pod čarou č. 15 (dokument t003100).

21 Viz sněmovní tisk č. 31, viz poznámka pod čarou č. 15 (dokument t0031a0).

22 Stenozáznamy jsou dostupné z webových stránek Poslanecké sněmovny u příslušných tisků (sněmovní tisk č. 31 a senátní tisk 1), viz poznámka pod čarou č. 16.

ochrany pro ilustrační účel při výuce podle § 31 odst. 1 písm. c). V novém ustanovení jsou uvedeny podmínky, které je nutno splnit při tzv. digitálním užití předmětů ochrany. Novou zákonnou licenci mohou využít školská nebo vzdělávací zařízení, která splňují podmínky pro zařízení poskytující vzdělávání podle zvláštních zákonů. Nová zákonná licence se vztahuje na všechny druhy předmětů ochrany (tj. včetně počítačových programů) a je stanoven její přeshraniční účinek, umožňující užití předmětů ochrany v rámci celé EU/EHP. Užití musí probíhat v prostorách vzdělávacího zařízení, ale není vyloučeno užití i na jiných místech (viz níže uváděné příklady), ale vždy na odpovědnost vzdělávacího zařízení. (Musí jít tedy vždy o iniciativu školy nebo vzdělávacího zařízení v rámci vyučování, byť bude akce realizována např. v prostorách muzea nebo knihovny. Nová úprava se nebude vztahovat na vzdělávací akce jiných subjektů než uvedených škol a zařízení, např. knihoven nebo muzeí.) Kromě toho bude možné takové užití i online, ale pouze v zabezpečeném elektronickém prostředí přístupném jen žákům nebo studentům a pedagogům daného vzdělávacího zařízení. Podobně jako v případě platné právní úpravy tzv. výukové licence se uplatní tzv. třístupňový test, tedy že užití díla nesmí být v rozporu s běžným způsobem užití díla a nesmí jím být nepřiměřeně dotčeny oprávněné zájmy autora.

V souladu s možností danou směrnicí (EU) 2019/790 byly z působnosti nové zákonné licence vyňaty materiály, resp. předměty ochrany primárně určené pro vzdělávací trh (jako jsou zejména učebnice s doložkou MŠMT) a notové záznamy. K digitálnímu užití těchto materiálů bude proto nutné uzavřít licenční smlouvu (zpravidla již při pořizování takových materiálů). Tím není nijak dotčena možnost uzavírat pro užití takových materiálů bezúplatné licenční smlouvy (např. licence typu Creative Commons), bude-li to s ohledem na konkrétní okolnosti vhodné nebo nutné (např. v případě materiálů vytvářených v rámci různých dotačních programů předpokládajících takové způsoby distribuce).

Licence pro užití autorských děl a jiných předmětů ochrany nedostupných na trhu

Jedním z cílů Evropské komise bylo usnadnit paměťovým institucím, jako jsou knihovny, muzea, galerie, archivy, získávání licencí ke zpřístupňování digitalizovaných sbírek online. Směrnice (EU) 2019/790 za tím účelem zavedla

režim rozšířené kolektivní správy doplněný speciálními zárukami pro nositele práv (v podobě informačního systému – seznamu děl nedostupných na trhu vedeného Úřadem EU pro duševní vlastnictví), viz dále. Pro případy, kdy nebude existovat kolektivní správce, byla do směrnice Evropským parlamentem doplněna zákonná licence (tzv. záložní výjimka), umožňující paměťovým institucím zpřístupňovat digitalizované sbírky online již na základě zákonné licence, nicméně při splnění shodných podmínek ohledně zveřejnění informací o dílech nebo jiných předmětech ochrany ve zmíněném seznamu děl nedostupných na trhu. Nová zákonná licence byla do autorského zákona doplněna prostřednictvím nového § 37b. Definice děl nedostupných na trhu je nově obsažena v § 27c a vztahuje se i na ostatní předměty ochrany (zvukové záznamy, zvukově obrazové záznamy atd., srov. § 74, § 78 ad.).

Licence pro pastiš

Do § 38g upravujícího zákonnou licenci pro karikaturu a parodii, byla doplněna poslední z dosud neimplementovaných zákonných licencí (ze seznamu fakultativních výjimek a omezení práv obsaženém v tzv. Informační směrnici 2001/29/ES), a sice zákonná licence pro účely pastíše. Slovník spisovného jazyka českého uvádí, že pastišem se rozumí „*literární, hudební nebo výtvarné dílo napodobující techniku, styl jiného díla*“. V praxi dochází často k využití kombinace vícero zákonných licencí – kromě pastíše jde zároveň často o karikaturu nebo parodii. I v případě této zákonné licence je nutno dodržet podmínky stanovené tzv. třístupňovým testem v § 29 a podobně jako v případě zákonné licence pro účely karikatury a parodie se bude nová zákonná licence vztahovat pouze na užití děl a jiných předmětů ochrany již zveřejněných, a to zveřejněných v souladu s právem (srov. § 29 odst. 2).

Licence pro tzv. vytěžování textů a dat

Do autorského zákona byly dále ještě doplněny dvě nové zákonné licence k užití díla a jiného předmětu ochrany pro účely automatizované analýzy textů nebo dat. Na základě požadavku Legislativní rady vlády se namísto obvyklého překladu angl. pojmu *text and data mining* (vytěžování textů a dat) zvolila formulace „*automatizovaná analýza textů nebo dat*“. Tato změna terminologie se pak promítla rovněž v ustanoveních týkajících se zvláštního práva pořizovatele databáze a ve změně dalších předpisů (viz dále).

V § 39c je obsažena zákonná licence „obecná“, tj. umožňující užití předmětů ochrany pro jakékoli účely, včetně komerčních, v § 39d je pak upravena zákonná licence speciálně pro účely vědeckého výzkumu. Při splnění podmínek stanovených v § 39c, resp. v § 39d, mohou oprávněné subjekty užívat chráněná díla či předměty ochrany pro účely automatizované analýzy textů nebo dat bez nutnosti uzavírat licenční smlouvy s nositeli práv. V případě „obecné“ zákonné licence mají nositelé práv možnost provést „opt-out“, tj. vyloučit použití této licence ve vztahu k jejich dílu nebo jinému předmětu ochrany. I v případě těchto zákonných licencí je nutno dodržet podmínky stanovené tzv. třístupňovým testem v § 29.

V souvislosti s úpravou zákonných licencí je vhodné zmínit ještě doplnění nového odstavce 3 do § 29, upravujícího tzv. třístupňový test. Nový odstavec obsahuje pravidlo, které bylo dosud dovozováno výkladem, a sice že nestanoví-li zákon jinak, nelze smluvně omezit nebo vyloučit aplikaci omezení práv nebo výjimek z práv.

Licencování užití předmětů ochrany nedostupných na trhu kolektivním správcem

Jak již bylo zmíněno výše, jedním z cílů směrnice (EU) 2019/790 bylo usnadnit paměťovým institucím získávání licencí ke zpřístupňování digitalizovaných sbírek online. Kromě definice díla nedostupného na trhu (v § 27c) a tzv. záložní výjimky (v § 37b) se implementace směrnice projevila v novele AZ doplněním režimu rozšířené kolektivní správy pro licencování užití předmětů ochrany nedostupných na trhu v § 97e odst. 4 písm. m). Dosavadní úprava rozšířené kolektivní správy vztahující se pouze na knihy a periodika v § 97e odst. 4 písm. i) byla přizpůsobena znění směrnice a kromě zachovaného (národního) Seznamu děl na trhu nedostupných (v § 97f), který by měl být posléze propojen s unijním seznamem, bylo doplněno ustanovení obsahující pravidla licencování dle směrnice, včetně pravidel týkajících se unijního seznamu (portálu) děl nedostupných na trhu spravovaného Úřadem EU pro duševní vlastnictví (EUIPO)²³ (v § 97ea).

Podobně jako v případě zákonné licence bude muset paměťová instituce nejméně 6 měsíců před zamýšleným užitím (a před sjednáním licenční smlouvy s příslušným

Jedním z cílů směrnice (EU) 2019/790 bylo usnadnit paměťovým institucím získávání licencí ke zpřístupňování digitalizovaných sbírek online.

kolektivním správcem) zveřejnit v unijním seznamu děl nedostupných na trhu informaci o daném předmětu nedostupném na trhu. Konkrétně půjde o identifikaci díla nebo jiného předmětu ochrany, identifikaci instituce kulturního dědictví, která bude mít v plánu užít předmět danými způsoby, a posléze i informace o stranách licenční smlouvy, teritoriálním rozsahu licence a způsobech užití. Zároveň bude zveřejněna informace o možnostech nositelů práv provést tzv. opt-out (vyjmout své dílo nebo předmět ochrany z daného režimu), který bude prováděn rovněž prostřednictvím unijního portálu.

Informovanost nositelů práv a uživatelů, tj. institucí kulturního dědictví v EU, ohledně zamýšleného užití určitého díla nebo jiného předmětu ochrany nedostupného na trhu (nebo souboru/sbírky takových předmětů) bude zajištěna jednak prostřednictvím unijního seznamu zpřístupněném na internetových stránkách EUIPO a prostřednictvím internetových stránek institucí kulturního dědictví.

Směrnice ukládá členským státům konzultovat s nositeli práv, kolektivními správci a institucemi kulturního dědictví otázky spojené s aplikací této nové právní úpravy. Mezi tématy, která budou jistě předmětem diskuzí, budou např. otázky, jak definovat nedostupnost na trhu u některých

23 Portál děl nedostupných na trhu je dostupný [zde](#).

typů autorských děl a předmětů ochrany, jako jsou díla výtvarného umění nebo kinematografická nebo audiovizuální díla.

Nová práva související s právem autorským

Práva vydavatelů tiskových publikací

Novinkou v oblasti práv souvisejících s právem autorským bylo především zavedení nových práv vydavatelů tiskových publikací v souvislosti s online užitím tiskových publikací poskytovateli služeb informační společnosti podle čl. 15 směrnice (EU) 2019/790. V novém § 87b je v souladu se směrnicí v odstavci 1 uvedena pozitivní a v odstavci 2 negativní definice pojmu tisková publikace. Tiskovou publikací se pro uvedený účel rozumí zejména denní tisk (deníky), týdeníky nebo měsíčníky, tj. periodika zaměřená na poskytování zpravodajství a dalších forem publicistiky, jako jsou komentáře, články na obecná či speciální témata, rozhovory, recenze apod. Nová práva se vztahují jak na publikace vydávané v tištěné formě, tak na tzv. online periodika zpřístupňovaná v nehmotné podobě online (ať už pouze online nebo paralelně s tištěnou formou). Dle negativního vymezení se nová úprava nevztahuje na vědecké a odborné časopisy a podobná periodika vydávaná pro vědecké nebo akademické účely.

Novela přiznává vydavatelům stejná výlučná majetková práva, jaká jsou přiznána autorům a nositelům práv souvisejících s právem autorským v čl. 2 a čl. 3 odst. 2 směrnice 2001/29/ES, tj. právo na rozmnožování tiskové publikace a její sdělování veřejnosti (ve smyslu § 18 odst. 2), a to v případech užití tiskových publikací poskytovateli služeb informační společnosti. Dále se na uvedená práva vydavatelů vztahují obdobně taxativně uvedená ustanovení hlavy I autorského zákona, včetně taxativně uvedených zákonných licencí a tzv. třístupňového testu v § 29. Práva vydavatele tiskové publikace jsou převoditelná a doba trvání ochrany je stanovena v délce 2 let od zveřejnění tiskové publikace. V souladu se směrnicí (EU) 2019/790 je v odst. 8 výslovně stanoveno, že se práva vydavatelů

nevztahují na užití jednotlivých slov nebo velmi krátkých úryvků a na vkládání hypertextových odkazů.

Oproti původnímu vládnímu návrhu, který počítal s možností zavedení rozšířené kolektivní správy práv vydavatelů tiskových publikací, neobsahuje platné znění v souvislosti s novými právy vydavatelů žádnou zmínku o kolektivní správě. To nevylučuje, aby bylo případnému žadateli o oprávnění ke kolektivní správě, při splnění všech podmínek stanovených zákonem, uděleno oprávnění k tzv. dobrovolné kolektivní správě. Takový kolektivní správce pak bude zastupovat pouze ty vydavatele, kteří jej smluvně pověří zastupováním při výkonu jejich práv.²⁴

Původní vládní návrh přebírající prakticky doslova úpravu ze směrnice (EU) 2019/790 byl značně doplněn poslaneckým pozměňovacím návrhem²⁵ o několik odstavců. Jak vyplývá z odůvodnění pozměňovacího návrhu, jeho cílem bylo zabránit „francouzskému scénáři“, kdy byla implementace směrnice provedena také pouhým převzetím ustanovení směrnice, čímž (údajně) vznikla v právní úpravě mezera umožňující poskytovatelům služeb informační společnosti nová práva vydavatelů obejít a kterou následně muselo vyplnit rozhodnutí francouzského antimonopolního úřadu. Poslanecký návrh proto, silně inspirován italskou implementací směrnice, doplnil několik opatření s cílem posílit vyjednávací pozice vydavatelů.

V prvé řadě byla do odst. 9 doplněna zásada, že poskytovatel služby informační společnosti je při sjednávání licence povinen zachovat vůči vydavateli tiskové publikace spravedlivý, rovný a nediskriminační přístup a za udělení licence uhradit vydavateli přiměřenou odměnu. Nemá tím být ovšem vyloučena možnost sjednat licenci i bezúplatnou. Dále byly doplněny další odstavce 10 až 16, z nichž zejména odst. 11 a 14 se ukázaly prakticky vzápětí po přijetí novely Parlamentem jako velmi problematické a měly účinek přesně opačný, než jaký předpokládal pozměňovací návrh, resp. směrnice jako taková.²⁶

24 Ke dni uzávěrky zatím nebyla Ministerstvu kultury předložena žádná žádost o oprávnění ke kolektivní správě práv vydavatelů tiskových publikací.

25 Pozměňovací návrh poslance Jana Laciny (SD 1274), dokument 22530-35070.docx, dostupný z <https://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=9&T=31>.

26 Viz např. Google kvůli novele zákona přestane v Česku zobrazovat náhledy zpravodajského obsahu, ČTK, 1. 12. 2022, dostupné [zde](#).

V odst. 10 jsou příkladmo uvedena kritéria, k nimž se má přihlížet při sjednávání výše licenční odměny za užití obsahu tiskových publikací. V odst. 11 až 13 byl zaveden mechanismus stanovení výše licenční odměny Ministerstvem kultury, a to v případech, kdy budoucí smluvní strany licenční smlouvy nebyly schopny se do 60 dnů ode dne zahájení jednání o licenční smlouvě dohodnout na výši licenční odměny. V takovém případě se může kterákoliv z jednajících stran obrátit na ministerstvo s žádostí o určení výše odměny. Zákon zároveň stanoví povinnost obou stran poskytnout ministerstvu na vyžádání veškeré údaje nezbytné pro určení výše odměny nebo způsobu jejího určení. Tato informační povinnost je jedním z ustanovení, které vyvolává obavy na straně poskytovatelů služeb, a to z důvodu (údajného) neomezeného rozsahu informační povinnosti a s tím spojenými riziky zneužití informací poskytnutých pro účely daného správního řízení. Řízení o stanovení výše odměny se nepoužije v případech, kdy bude licence sjednávána kolektivním správcem.

Pravděpodobně nejproblematičtější ustanovením, spolu s ustanovením o sankcích (viz dále), se ukázal odst. 14, který vymezuje jednání, kterými by se obcházela práva vydavatele a kterých je poskytovatel služby informační společnosti povinen se zdržet pod hrozbou citelné peněžní sankce (až do výše 1 % celosvětového obrátu). Jde konkrétně o zákaz odmítnout jednat v dobré víře o licenci, dále zákaz svévolného omezení či úpravy služby diskriminačním způsobem poskytovatelem služby s dominantním postavením, a to tak, že by se vyloučila nutnost získat licenci od konkrétního vydavatele, a to bez spravedlivého důvodu, a konečně zákaz zneužití dominantního tržního postavení k získání licence za podmínek pro vydavatele nepřiměřeně nevýhodných.

S novými právy vydavatele tiskových publikací souvisí rovněž nové právo autora, jehož dílo je součástí tiskové publikace, na přiměřený podíl na příjmech vydavatele tiskové publikace plynoucích z výkonu jeho práv. To se v novele promítlo v novém § 25b. S ohledem na převážující počet autorů působících v zaměstnaneckém nebo obdobném poměru se nezavedla povinná kolektivní správa tohoto nového práva (na odměnu), byť bývá jinak

pro tento typ práv typická. Autorům (a vydavatelům) se tak ponechala možnost volby mezi individuálním výkonem tohoto práva nebo výkonem práva v režimu tzv. dobrovolné kolektivní správy, popř. prostřednictvím nezávislého správce práv.

Právo nakladatelů na odměnu v souvislosti s půjčováním autorských děl v knihovnách

Další novinkou v oblasti práv souvisejících s právem autorským je zavedení nového práva nakladatelů na odměnu v souvislosti s absenčním půjčováním jimi vydaných autorských děl v knihovnách v § 87 odst. 2. Jde o obdobné právo, jaké mají autoři dle § 37 odst. 2 a příslušných bodů Přílohy č. 1 k autorskému zákonu, kde je stanovena sazba odměny, hrazená ze státního rozpočtu za všechny knihovny evidované dle knihovního zákona prostřednictvím Národní knihovny ČR kolektivnímu správci DILIA (a OOA-S). Obdobně tomu bude v případě odměn nakladatelů. Také jejich právo na tuto odměnu bude vykonáváno v režimu povinné kolektivní správy dle § 97d odst. 1 písm. a) bod 6.²⁷ Sazba odměny za jednu absenční výpůjčku je upravena ve zmíněné Příloze k autorskému zákonu a spolu s valorizací odměny pro autory činí pro obě kategorie nositelů práv dohromady 1,70 Kč. V souvislosti s těmito změnami byl také nově upraven seznam knihoven, za které platí (nebo naopak neplatí) odměny stát.

Nová speciální úprava odpovědnosti tzv. úložišť pro sdílení obsahu online

Nová zvláštní úprava odpovědnosti za porušení autorských práv (a práv souvisejících s právem autorským) tzv. úložišť pro sdílení obsahu online, podle čl. 17 směrnice (EU) 2019/790, byla, vedle nových práv vydavatelů tiskových publikací, nejvíce problematickou částí implementace (podobně tomu bylo ostatně i při projednávání samotné směrnice). Při implementaci do autorského zákona se využila ustanovení uvolněná přesunutím právní úpravy licenční smlouvy z autorského zákona do „nového“ občanského zákoníku v roce 2012, tj. § 46 až § 52 autorského zákona. Kromě toho byla v § 18 odst. 2 doplněna definice pojmu „sdělování veřejnosti“ (v užším slova smyslu, resp. ve smyslu angl. zkráceného pojmu „making

27 Kolektivní správce DILIA již oprávnění k výkonu kolektivní správy práva podle § 97d odst. 1 písm. a) bod 6 obdržel. Rozhodnutí o udělení oprávnění č.j. MK 24960/2023 SOAP nabylo právní moci dne 19. dubna 2023.

available“) tak, že se nově za „zpřístupňování díla veřejnosti způsobem, že kdokoli může mít k němu přístup na místě a v čase podle své vlastní volby zejména počítačovou nebo obdobnou sítí“ považuje také „zpřístupňování díla veřejnosti poskytovatelem služby pro sdílení obsahu online podle § 46 odst. 1, bylo-li dílo nahráno uživatelem takové služby“.

V § 46 odst. 1 je obsažena definice poskytovatele služby informační společnosti, na kterého se nová úprava vztahuje. Jde o takové služby, označované často jako tzv. úložiště, které, zjednodušeně řečeno, soutěží nebo potenciálně mohou soutěžit s ostatními online službami poskytujícími podobný nebo shodný obsah pro stejné cílové skupiny v obdobném rozsahu, ale zpravidla na základě licenčních smluv s nositeli práv, jako jsou např. služby typu Spotify, Deezer, Netflix, HBO GO nebo AEROVOD.

V § 46 odst. 2 je naopak příkladmo uvedeno, na které typy služeb se nová úprava nevztahuje. Jde např. o elektronické komunikační služby, cloudové služby, které uživatelům umožňují nahrávat obsah výlučně k soukromým účelům, nikoli ke sdílení s ostatními, dále např. online tržiště, jejichž hlavní činností je maloobchodní online prodej, a nikoli poskytování přístupu k obsahu chráněnému autorským právem. Z definice poskytovatele služeb pro sdílení obsahu online jsou rovněž vyloučeny platformy pro vývoj a sdílení softwaru s otevřeným zdrojovým kódem, neziskové vědecké nebo vzdělávací archivy a neziskové online encyklopedie (např. wikipedie).

V § 47 jsou stanoveny podmínky, při jejichž (kumulativním) splnění nebude tzv. úložiště pro sdílení obsahu online odpovídat za neoprávněné sdělování autorských děl a jiných předmětů ochrany. Zjednodušeně řečeno, úložiště bude povinno, při vyvinutí nejlepšího úsilí, získat licenci k sdělování veřejnosti od nositele práv, a pokud ji nezíská, pak na základě oznámení od nositele práv buď dílo nebo jiný předmět odstraní nebo zabráni jeho dostupnosti. Provozovatelé tzv. úložišť budou povinni jednat aktivně a oslovit minimálně ty nositele práv (nebo jejich zástupce, např. kolektivní správce), kteří jsou obecně známí, nebo mohou být snadno dohledatelní, a jde-li o typ děl nebo předmětů ochrany, který je uživateli dané služby obvykle nahráván. V případech již existujících služeb budou přinejmenším někteří nositelé práv nebo jejich

zástupci poskytovatelům těchto služeb známi s ohledem na již dříve provedená oznámení podle dosavadní právní úpravy v zákoně č. 480/2004 Sb., o některých službách informační společnosti. V § 48 je pak stanoven mírnější odpovědnostní režim pro nové služby pro sdílení obsahu online (tzv. *start-upy*).

Součástí právní úpravy jsou rovněž různé záruky pro uživatele služeb pro sdílení obsahu online, zejména proti nadměrnému blokování nebo odstraňování obsahu v případě, že jimi nahraný obsah autorský zákon neporušuje. Jde o § 49 zakazující takovou formu spolupráce tzv. úložišť a nositelů práv, ať už prostřednictvím licenčních smluv nebo jiných dohod (o odstraňování obsahu), které by vedly k odstraňování nebo blokování obsahu, který autorský zákon neporušuje. Dále je to § 51 ukládající tzv. úložišti povinnost zavést účinný a rychlý mechanismus pro vyřizování stížností. Úložiště mají také v § 50 stanoveno několik informačních povinností, a to jednak vůči svým uživatelům, jednak vůči nositelům práv.

Při projednávání návrhu novely v Poslanecké sněmovně bylo doplněno několik pozměňovacích návrhů, všechny z dílny České pirátské strany a v zásadě všechny směřující k posílení ochrany spotřebitelů – uživatelů tzv. úložišť, popř. úložišť samotných. Do § 47 byl doplněn odst. 3 vymezující pravidla pro použití tzv. automatických filtrů a odst. 4 výslovně konstatující zákaz tzv. obecného dohledu nad obsahem nahrávaným uživateli tzv. úložišť. Do § 51 odst. 1 byla doplněna zásada, že stížnosti musí být vyřizovány zdarma. Kromě toho byl do zákona doplněn ještě nový § 51a upravující rovněž ochranu před tzv. overblockingem (nadměrným blokováním nebo odstraňováním obsahu). Umožňuje, aby se v případě, kdy tzv. úložiště opakovaně a neoprávněně zamezuje nahrání díla, znemožňuje přístup k dílu nebo je odstraňuje, právnická osoba oprávněná hájit zájmy soutěžitelů nebo zákazníků mohla domáhat zákazu provozování takového úložiště. Toto ustanovení nemá výslovnou oporu ve směrnici a při projednávání v Parlamentu zazněly vážné obavy z možného zneužití, např. v rámci konkurenčního boje.

Jak bylo zmíněno již v úvodu, obzvláště při výkladu celé této nové právní úpravy bude nutno přihlídnout, kromě bodů odůvodnění směrnice, také k Pokynům

Evropské komise k článku 17 a k judikatuře Soudního dvora EU.²⁸

Také tato nová právní úprava se již projevila v praxi, resp. zareagovali na ni, různým způsobem, provozovatelé některých dotčených služeb a začala se rovněž promítat do rozhodování tuzemských soudů.²⁹

Změny smluvního práva v občanském zákoníku

Směrnice (EU) 2019/790 přinesla několik změn v oblasti smluvního práva, které bylo nutno promítnout do příslušné části občanského zákoníku upravujícího licence, přesněji řečeno do části obsahující zvláštní ustanovení pro licenci k předmětům chráněným autorským zákonem. Změny se týkají úpravy licenční odměny, tzv. bestsellerového paragrafu, informačních povinností nabyvatele licence vůči nositeli práv a pravidel pro odstoupení od smlouvy nebo změny smlouvy.

Ustanovením § 2374 odst. 1 (resp. § 2387) občanského zákoníku byla, prostřednictvím uvedených kritérií, implementována zásada vhodné a přiměřené odměny (pro) autora (resp. výkonného umělce) za poskytnutí licence. Úprava byla inspirována dřívější právní úpravou zavedenou novelou autorského zákona č. 216/2006 Sb. a platnou do nabytí účinnosti zákona č. 303/2013 Sb. (tzv. změnového zákona k novému občanskému zákoníku z roku 2012) dne 1. ledna 2014. Touto novou úpravou není nijak dotčen § 2366 odst. 1 písm. b) umožňující sjednat bezúplatnou licenci.

Z § 2374 odst. 1 věty druhé vyplývá, že v zásadě by měly být sjednávány odměny výnosové, naopak paušální odměny (jednorázové pevné částky), v praxi někdy označované jako tzv. buy-out, by měly být výjimkou a sjednávány jen v odůvodněných případech a s ohledem na zvláštnosti jednotlivých odvětví. Mezi příklady, kdy je důvodné sjednat odměnu paušálně, patří například případy, kdy nelze základ pro výpočet podílové odměny prakticky určit nebo kdy administrativní náklady na určení podílové odměny by byly nepřiměřeně vysoké (zejména není-li příspěvek autora k dílu jako celku významný), při licenci k nekomerčnímu užití apod. Nedohodnou-li se strany na výši odměny,

určí její výši soud podle obecných pravidel občanského zákoníku o závazcích (§ 1792 občanského zákoníku).

V § 2374 odst. 2 došlo k rozšíření aplikovatelnosti ustanovení o tzv. dodatečné odměně (označované také jako tzv. *best-sellerová odměna*) i na případy, kdy byla původně sjednána odměna výnosová. Dosud měl autor a výkonný umělec právo na dodatečnou odměnu pouze v případech, kdy byla původně sjednána paušální odměna, která se ukázala posléze jako nepřiměřená, resp. zjevně neúměrně nízká ve srovnání s příslušnými příjmy vyplývajícími z následného užívání díla nebo ze záznamu výkonu smluvní protistranou autora nebo výkonného umělce.

V novém § 2374a je obsažena zvláštní kogentní úprava informační povinnosti nabyvatele (úplatné) licence k užití autorského díla (nebo uměleckého výkonu výkonného umělce, viz § 2387). Nyní již nebude platit obecná informační povinnost dle § 2366 odst. 3. Nabyvatel licence je nyní povinen poskytnout autorovi pravidelně aktuální, relevantní a úplné informace o užití díla, zejména pokud jde o způsoby užití, veškeré vytvářené příjmy a odměnu, která jim náleží. Obsah informace a míra její podrobnosti musí být přiměřené nákladům a administrativní zátěži nabyvatele licence na takové poskytování ve vztahu k příjmům plynoucím z užití díla. V případech, kdy příspěvek autora (nebo výkonného umělce) k dílu (nebo uměleckému výkonu) jako celku není významný, není nabyvatel licence povinen informace poskytovat, ledaže autor (nebo výkonný umělec) prokáže, že takové informace potřebuje k uplatnění svého práva na dodatečnou odměnu podle § 2374 odst. 2. Odstavec 3 upravuje pravidla poskytování informací v případě, že byla poskytnuta podlicence.

V § 2378 upravujícím možnost autora (výkonného umělce) odstoupit od smlouvy v případě nečinnosti na straně nabyvatele licence došlo k určitému zúžení možnosti odstoupit od smlouvy, a to jen na případy, kdy dílo (nebo umělecký výkon) nebylo nikdy užíváno nebo již není užíváno vůbec, nikoli jen nedostatečně, jak tomu bylo podle dosavadní právní úpravy. Zároveň se ale doplnila možnost autora (a výkonného umělce) po uplynutí přiměřené lhůty kromě odstoupení od licenční smlouvy také jednostranně ukončit

28 Viz pozn. pod čarou č. 18 a 19.

29 Viz např. POKORNÝ, Marek. Televize začínají porážet Ulož.to. Pomáhá jim novela autorského zákona, která víc chrání autory. *Hospodářské noviny*, 3. 4. 2023.

výhradní povahu licence. V § 2378 odst. 2 jsou nově upravena pravidla pro případ příspěvků více autorů (nebo výkoných umělců). V § 2381 jsou upraveny následky odstoupení od smlouvy nebo omezení licence pro nečinnost nabyvatele. Jedná se o speciální úpravu bezdůvodného obohacení, § 2991 a násl. občanského zákoníku se použijí subsidiárně.

Alternativní řešení sporů

Dosavadní speciální „autorskopravní“ úprava alternativního řešení sporů obsažená v hlavě IV autorského zákona týkající se kolektivní správy byla přesunuta do hlavy I, upravující autorské právo v užším slova smyslu a zároveň některá obecně platná ustanovení použitelná obdobně nebo přiměřeně i pro práva související s právem autorským a pro zvláštní právo pořizovatele databáze,³⁰ konkrétně do § 53 až 57. Využily se tak, podobně jako v případě již zmíněné implementace nové úpravy odpovědnosti tzv. úložišť, paragrafy uvolněné přesunutím úpravy licenční smlouvy z autorského zákona do občanského zákoníku.

Důvodem přesunutí úpravy prostředníků do obecné části autorského zákona byla skutečnost, že směrnice (EU) 2019/790 počítá s možností využití alternativního řešení sporů v různých oblastech, nesouvisejících nutně s výkonem kolektivní správy. Jak je uvedeno v § 53, nově je možno prostředníka využít nejen pro řešení sporů při výkonu kolektivní správy a ke zprostředkování sjednání kolektivní nebo hromadné smlouvy nebo při vyjednávání sazebníků (jak je uvedeno v § 101 autorského zákona), ale také ke zprostředkování sjednání licence na užití audiovizuálního díla, pro řešení sporů souvisejících s odstraňováním obsahu z tzv. úložišť nebo pro řešení sporů vzniklých v souvislosti s novou úpravou smluvního práva.³¹

Doplnění úpravy přestupků

Úprava přestupků obsažená v autorském zákoně v § 105a a násl. byla doplněna několika skutkovými podstatami

a s nimi souvisejícími sankcemi. Většina těchto změn byla provedena poslaneckým pozměňovacím návrhem týkajícím se práv vydavatelů tiskových publikací.³² Kromě vládou navrhovaného pouhého doplnění nového předmětu ochrany (tiskové publikace) do výčtu předmětů ochrany ve vymezení obecné skutkové podstaty přestupku (neoprávněného užití předmětu ochrany) v § 105a odst. 1 písm. a) a § 105b odst. 1 písm. a), byly do § 105b odst. 1 doplněny do nových písm. g) a h) ještě dvě další skutkové podstaty přestupku, kterého se mohou dopustit právnické osoby a podnikající fyzické osoby. Podle písm. g) jde o případ, kdy poskytovatel služby informační společnosti nejedná o licenci v souladu s § 87b odst. 9 nebo poruší povinnost stanovenou v § 87b odst. 14 (viz výše), podle písm. h) jde o porušení povinnosti uvedené v § 87b odst. 11, tj. povinnosti poskytnout příslušné údaje ministerstvu kultury v případě, že strany vyjednávající o licenci využijí možnosti obrátit se na ministerstvo s žádostí o stanovení výše licenční odměny.

Kromě toho byly v § 105b odst. 2, upravujícím sankce, doplněny sankce vztahující se k novým skutkovým podstatám. Za uvedená protiprávní jednání je možno uložit pokutu až do výše 500 tisíc korun nebo až do výše 1 % celkového celosvětového ročního obratu pachatele za předchozí finanční rok. Tato nová, v původním vládním návrhu novely neobsažená, úprava se podobně jako doplnění § 87b také projevila prakticky vzápětí po přijetí novely Parlamentem, ještě před koncem roku 2022.³³

Úprava věcné příslušnosti obce s rozšířenou působností zůstala zachována i pro nové skutkové podstaty. Vyplývá to z doplnění § 105c odst. 1 písm. a) a z obecné úpravy v zákoně o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich.³⁴ ✓

Problematika novely autorského zákona nebyla tímto článkem zcela vyčerpána, proto se v ní bude pokračovat ještě v některém z dalších čísel.

30 Srov. ustanovení odkazující na obdobné nebo přiměřené použití hlavy I (např. § 74, § 78 ad.).

31 Informace pro zájemce o zapsání do seznamu prostředníků vedeného Ministerstvem kultury lze nalézt na [internetových stránkách Ministerstva kultury](#).

32 Viz pozn. pod čarou č. 25.

33 Viz pozn. pod čarou č. 26.

34 Zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich. Obecná úprava věcné příslušnosti se uplatní pro řízení o přestupku podle § 105b odst. 1 písm. h), které nebylo (technickým nedopatřením) uvedeno ve výčtu v § 105c odst. 1 autorského zákona.

60. výročí Institutu průmyslověprávní výchovy

Letos uplyne 60 let od založení Institutu průmyslověprávní výchovy. Již 60 let Úřad průmyslového vlastnictví šíří osvětu o tajích světa ochrany průmyslového vlastnictví.

Mgr. Hana Churáčková, Ph.D.,

*vedoucí oddělení Institut průmyslověprávní výchovy
Úřad průmyslového vlastnictví*

K Institutu mám osobní vztah. Moje profesní působení v Úřadu se totiž překrývá i s působením v Institutu – nejdříve jako studentky jeho specializačního studia, posléze jako přednášející a posledního půldruhého roku jako jeho vedoucí. Nicméně na vzpomínání na Institut od jeho úplného začátku není moje působení v něm dost dlouhé. Jeho života se totiž účastním „teprve“ posledních 25 let. Když jsem v říjnu 1997 do Úřadu nastoupila, do specializačního studia jsem byla přihlášena ihned, abych nemusela čekat na zahájení nového školního roku. Rovnou jsem naskočila do rozjetého vlaku, a přišla jen o první zářijový blok výuky. Pro rekapitulaci prvních dvou třetin doby působnosti Institutu budu vytěžovat především publikaci, která byla vydána ke 40. výročí jeho vzniku a kterou s precizností a pečlivostí sobě vlastní sestavil jeden z mých předchůdců pan Ing. Václav Jansa. Vycházel přitom nejenom z dostupných informačních pramenů, ale čerpal i ze vzpomínek zakládajících pracovníků Institutu, především paní Ladky Nedělové. Velké množství informací mu poskytl pan prof. Ing. Ladislav Jakl.

Historie Institutu se začala psát počátkem 60. let 20. století. V Československu v té době už přes 40 let působil patentový úřad, a to tehdy pod názvem Úřad pro patenty a vynálezy. Plánované hospodářství a s ním i vynálezectví a zlepšovatelství běželo na plné obrátky. Čím dál palčivěji

se však začínala projevovat skutečnost, že neexistovalo žádné specifické vzdělávání pro pracovníky ve vynálezectví, zlepšovatelství, vědecko-technických a ekonomických informacích, ochranných známkách a chráněných vzorech. Neexistovala žádná speciální fakulta ani vysokoškolský studijní obor, které by poskytovaly ucelené vzdělávání týkající se technické tvůrčí práce (tj. vynálezectví, objevení a zlepšovatelství, ať z hlediska metodiky, ekonomie či právní ochrany). Jediným zdrojem informací byly pouze publikace pracovníků Úřadu. Uvádělo se, že naše tehdejší socialistická republika potřebovala až 9 000 specializovaných pracovníků, přičemž všemi potřebnými znalostmi jich disponovalo pouze 300. Tyto znalosti mohli získávat v postgraduálních kurzech tzv. patentového inženýrství, samotnou praxí ve vedení těchto agend v podnicích a vlastním studiem dostupných písemných zdrojů. Pořádány byly pouze krátkodobé kurzy. Zvážením všech záporů neexistujícího komplexního odborného vzdělávání došlo vedení tehdejšího Úřadu k závěru, že je třeba zajistit náležitou odbornou výuku příslušných pracovníků, čímž se mj. mělo účinněji přispět k rozvoji techniky. Poradní sbor předsedy Úřadu pro patenty a vynálezy (ve sboru zasedali zástupci výrobních rezortů a výzkumných ústavů s agendou vynálezů, zlepšovacích návrhů a technicko-ekonomických informací) doporučil, aby se této výuky ujal jakožto ústřední orgán státní správy pro příslušnou problematiku právě Úřad pro patenty a vynálezy. Vzdělávací zařízení mělo mít formu podnikového institutu s celostátní působností pro všechny rezorty.

Potřebu zřídit při Úřadu pro patenty a vynálezy Institut potvrdil sekretariát Státní komise pro rozvoj

Výuka byla zahájena 19. září 1963. Do dvou tříd bylo přijato 77 posluchačů. Přednášelo se především ve velkých přednáškových sálech Domu stavbařů a Slovanského domu, studovně Úřadu a řadě jiných míst. Prvními učiteli byli Ing. K. Bačkovský, prof. Ing. L. Jakl a O. Koplík.

a koordinaci vědy a techniky a zřízení Institutu schválil 7. září 1962. O souhlas se zřízením Institutu bylo požádáno Ministerstvo školství a kultury dopisem ze dne 1. listopadu 1962 čj. VS 3773/62, přičemž se předpokládalo, že výuka bude zahájena od února 1963. Schválení na ministerstvu proběhlo na přelomu let 1962 a 1963. Přípisem čj. 5344/63-II/1 ze dne 31. ledna 1963 byl vydán souhlas s jeho zřízením, a to v souladu s vládní vyhláškou č. 51/1962 Sb., o podnikových institutech. Rozhodnutím předsedy Úřadu pro patenty a vynálezy ze dne **31. srpna 1963** byl zřízen **Podnikový institut při Úřadu pro patenty a vynálezy**. První studenti do lavic zasedli v září 1963.

Koncepční a organizační základy položil a prvním vedoucím Institutu se stal **Otakar Koplík**. Prvními pracovníky Institutu byli Ladislava Nedělová a dr. Karel Strejček. Studium mělo být tříleté a jeho forma dálková. Během prvních pěti let mělo být v rámci šesti semestrového studia vyškoleny 350 studujících. Plán dále předpokládal, že každý semestr bude ke studiu přijato 90 studentů, kteří

budou rozdělováni do dvou tříd. Vzhledem k tomu, že studenti byli z celé republiky, měla se výuka konat jednou měsíčně v rámci dvoudenních soustředění. Vždy jeden den v týdnu měly být poskytovány tzv. průběžné studijní konzultace. Zpočátku se Institut potýkal s problémem zajistit potřebný počet kvalifikovaných učitelů. Vedle pracovníků Úřadu se podařilo potřebné vyučující získat z řad zaměstnanců Ústavu státu a práva a odborníků oborových středisek, kteří již měli zkušenosti z vedení postgraduálních kurzů patentových inženýrů. Řešil se též problém s umístěním Institutu a jeho materiální vybavení, hledaly se prostory pro samotnou výuku. Dnes nás může překvapit, že ke studiu byli studenti přijímáni na základě přijímacího řízení, a to za značně tvrdých podmínek. Uchazeči museli mít doporučení od svého nadřízeného ministerstva a během přijímacího pohovoru byly důkladně prověřovány i jejich politické znalosti. Dále byla vyžadována alespoň desetiletá odborná praxe v oboru a nejméně středoškolské vzdělání. V roce 1963 Úřad získal koncesi na vydávání učebnic a skript v „Knižnici při Úřadu pro patenty a vynálezy“, a mohl tak mj. začít vydávat učební materiály pro potřeby studentů.

Výuka byla zahájena 19. září 1963. Do dvou tříd bylo přijato 77 posluchačů. Přednášelo se především ve velkých přednáškových sálech Domu stavbařů a Slovanského domu, studovně Úřadu a řadě jiných míst. Prvními učiteli byli Ing. K. Bačkovský, prof. Ing. L. Jakl a O. Koplík. Učební osnovy sestávaly z 480 hodin a obsahovaly 17 předmětů a praktických cvičení. Největší prostor (64 hodin) byl dán předmětu Patentová ochrana vynálezů v kapitalistických zemích, v těsném závěsu následovaly předměty Výklad československých předpisů o objevech, vynálezech a zlepšovacích návrzích (58 hodin) a Vědecko-technické a ekonomické informace (50 hodin). Z prvních dvou jmenovaných předmětů a dále předmětu Metodika technické tvůrčí práce a teorie vynálezů sestávala i závěrečná zkouška. Prvních 50 absolventů ukončilo studium závěrečnou zkouškou a obhajobou závěrečné práce v roce 1966. Absolventi byli oprávněni užívat titul „diplomovaný technik“.

Nábor nových posluchačů byl prováděn každý semestr do dvou tříd. V roce 1964 zahájila svou činnost pobočka Institutu v Bratislavě. V letech 1966 až 1971 Institut zajišťoval dokonce přípravu a výuku asi stovky specialistů z Bulharska.

Od **1. ledna 1967** byl původní Podnikový institut transformován na **Institut průmyslové právní ochrany**, který se stal ústředním vzdělávacím zařízením pro obor průmyslověprávní ochrany. V roce 1969 bylo zavedeno doškolování absolventů. Pozornost byla soustředěna i na nové vývojové trendy v mezinárodních úpravách vzorového a známkového práva a bylo poukázáno na snahu po integraci zemí Evropského hospodářského společenství, která měla vyústit ve vznik tzv. „evropské ochranné známky“.

Od **1. ledna 1973** byl **Institut přejmenován na Institut výchovy při Úřadu pro vynálezy a objevy** a v souladu s novým zákonem č. 84/1972 Sb., o objevech, vynálezech, zlepšovacích návrzích a průmyslových vzorech, měl dle ust. § 143 písm. h) povinnost zajišťovat výchovu odborníků. Jeho hlavním úkolem, a to i podle nového organizačního řádu, byla výchovně-vzdělávací činnost, vědecko-výzkumná činnost, metodická a ediční činnost. Od 9. dubna 1973 se jeho ředitelem stal pan **Ing. Jiří Pšenička**. V roce 1973 byla v rámci programové přestavby studia zavedena řada předmětů poplatných tehdejšímu normalizačnímu období. Výuka sice stále sestávala ze 17 předmětů rozdělených do 480 vyučovacích hodin, nicméně téměř jednu třetinu tvořily právě politicko-ekonomické předměty. Studium bylo ukončováno obhajobou závěrečné práce a ústní závěrečnou zkouškou, přičemž jedním ze zkoušených předmětů byl Úvod do marxisticko-leninské filozofie se zaměřením na vynálezectví a zlepšovatelství.

Dne 1. září 1975 vstoupila v platnost nová Směrnice pro organizaci studia, v níž byla předsedou Úřadu vymezena práva a povinnosti posluchačů, učitelů i pracovníků Institutu v pracovním procesu. Od školního roku 1975/1976 se přistoupilo k semestrální kontrole studia formou klasifikovaných zápočtů. Jejich udělení bylo nutné k postupu do dalšího semestru. I nadále však studium bylo rozvrženo do šesti semestrů, trvalo tedy tři roky. Na studiu se silně odráželo plánované řízení hospodářství, kdy se průběžně zvedal plán počtu nových technických řešení, a s tím souvisel i obrovský nárůst počtu posluchačů specializačního studia. V 70. letech byly v průměru otevírány 4 třídy, v 80. letech tento počet vzrostl dokonce na 5 až 6 tříd. Vyučovalo se nejenom v Praze a Bratislavě, ale také v Košicích, Přerově, Brně a Pardubicích.

Od 1. září 1983 bylo vedle tříletého studia zřízeno i dvouleté postgraduální studium pro vysokoškoláky v rozsahu

320 vyučovacích hodin v 11 předmětech. Dne 1. dubna 1984 vstoupil v platnost nový studijní řád Institutu a byla přepracována struktura studia. Zmíněné postgraduální studium však nebylo uznáno jako studium postgraduální ve smyslu tehdejšího zákona o vysokých školách.

V průběhu 70. a 80. let byly pro absolventy specializačního studia organizovány doškolovací semináře. V září 1976 bylo v budově v ulici U Půjčovny otevřeno Konzultační středisko

V 70. letech byly v průměru otevírány 4 třídy, v 80. letech tento počet vzrostl dokonce na 5 až 6 tříd. Vyučovalo se nejenom v Praze a Bratislavě, ale také v Košicích, Přerově, Brně a Pardubicích.

disko technické, ekonomické a právní pomoci. Poskytování konzultací zajišťovali odborní pracovníci Úřadu a členové lektorského sboru. Další konzultační středisko bylo otevřeno ve 2. pololetí roku 1977 v Bratislavě. Odborné konzultace byly poskytovány rovněž během účasti na vybraných celostátních technických výstavách.

Kuriozitou vedle již výše zmíněných bulharských studentů je i další mezinárodní spolupráce. V jejím rámci bylo od roku 1973 prostřednictvím Institutu zajišťováno dvouleté studium specialistů na Ústředním institutu pro zvyšování kvalifikace ve vynálezectví a zlepšovatelství v bývalém Sovětském svazu. Do roku 1990 v něm ukončilo studium 97 československých studentů. Výuka samozřejmě probíhala dálkově. Dvě měsíční soustředění se konala v Praze, jedno měsíční a následně jedno patnáctidenní v Moskvě. Studium bylo ukončováno obhajobou diplomové práce.

Od 90. let se znovuzavedením povolání patentového zástupce začal Úřad prostřednictvím Institutu organizovat zkoušky uchazečů o zápis do rejstříku patentových zástupců. První zkoušky proběhly dne 29. ledna 1991 a zúčastnilo se jich 7 uchazečů.

Začátkem 90. let se změnou společensko-politických poměrů začalo postupně docházet ke změnám i v oblasti průmyslového vlastnictví. Na to úzce navazovala změna obsahu specializačního studia, organizace kurzů i vydavatelské činnosti. **V roce 1990** byl název Institut výchovy rozšířen na název **Institut průmyslověprávní výchovy** a do jeho čela se 1. června 1990 postavil jeho dlouholetý pracovník pan **Mgr. Karel Špindler**. V tomto roce byla zavedena nová koncepce Institutu, kdy jeho hlavní činnosti sestávaly ze čtyř okruhů: 1) Výuka ve specializačním studiu a pravidelné doškolování absolventů; 2) Výuka v krátkodobých kurzech; 3) Příprava zkoušek patentových zástupců; 4) Příprava publikací.

Od školního roku 1990/1991 byla délka studia sjednocena na dva roky. Byly kompletně přepracovány učební osnovy a plán. Pomineme-li vyřazení politických předmětů, hlavní pozornost byla soustředěna na patentové informace a rešerše, československé patentové právo, zpracování přihlášek vynálezů a průmyslových vzorů, ochranné

známky a licence. Celkový počet výukových hodin splňoval požadavky ministerstva školství na minimální délku studia u pomaturitního vzdělávání, což činilo 160 hodin ročně. Změnila se také struktura posluchačů a výrazně se snížil jejich počet. Do studia již nastupovali pouze lidé se skutečným zájmem o problematiku, nikoliv na základě centrálně stanoveného plánu. Od roku 1991 je pravidelně otevírána jedna třída s 20–35 studenty.

Od 90. let se znovuzavedením povolání patentového zástupce začal Úřad prostřednictvím Institutu organizovat zkoušky uchazečů o zápis do rejstříku patentových zástupců. První zkoušky proběhly dne 29. ledna 1991 a zúčastnilo se jich 7 uchazečů. Další zkoušky následovaly v měsíčních intervalech a od roku 1994 jedenkrát ročně.

Pro absolventy specializačního studia bylo počátkem 90. let pořádáno na základě jejich zájmu jednosemestrální inovační studium a dále třídní doškolovací semináře za účelem doplnění znalostí a jejich aktualizace. Pokračovalo se v pořádání velkého množství jednodenních kurzů a seminářů k aktuální problematice.

Dne 10. ledna 1991 byla Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy ČR Institutu udělena ve smyslu vyhlášky Ministerstva práce a sociálních věcí ČR č. 21/1991 Sb., o bližších podmínkách zabezpečování rekvalifikace uchazečů o zaměstnání a zaměstnanců, akreditace pro rekvalifikace v oblasti průmyslového vlastnictví. Platnost akreditace skončila především z důvodu délky studia, která nebyla vhodná pro rekvalifikace, dne 31. prosince 1999. Institut je od roku 1991 členem Asociace institucí vzdělávání dospělých. V roce 1992 začala probíhat ve spolupráci s Evropským patentovým úřadem výuka pro vybrané patentové zástupce. K informování veřejnosti o novinkách v oblasti průmyslového vlastnictví sloužil časopis Průmyslové vlastnictví, jehož vydávání přešlo v roce 1995 pod Institut.

Do nového tisíciletí Institut uvedl pan **Ing. Václav Jansa** (jmenován k 1. lednu 2000), který v jeho čele stál dlouhých 17 let. Za dobu jeho působení se začala psát nová, moderní kapitola Institutu. Došlo k jeho proměně v moderní vzdělávací zařízení reagující na moderní trendy ve výuce. Byly rovněž nastaveny potřebné procesy související se zákonem o státní službě týkající se vzdělávání úředníků a organizování úřednické zkoušky s takovou

přesností, že s malými obměnami v důsledku novel služebního zákona jsou používány stále.

V průběhu prvního desetiletí 21. století se podařilo přetrvávající problém s akreditací specializačního studia částečně vyřešit díky spolupráci s Vysokou školou veřejné správy a mezinárodních vztahů v Praze, později přejmenovanou na Metropolitní univerzitu Praha (dále též MUP), v rámci programu celoživotního vzdělávání. Bylo zavedeno pravidelné hodnocení studia posluchači, což přineslo cennou zpětnou vazbu jak přednášejícím, tak i organizátorům. Ke specializačnímu studiu byla přihlašována většina nových zaměstnanců Úřadu. Problém s chybějícími učebnicemi a další studijní literaturou byl překlenut rovněž díky spolupráci s MUP, neboť Úřad vlastní produkci publikací pro potřeby studujících specializačního studia mohl doplňovat publikacemi vydanými MUP, popř. někteří přednášející si zpracovali ke svým přednáškám tzv. pracovní sešity, resp. skripta. Podstatu studijních materiálů však tvořily prezentace k přednáškám, které jsou dodnes pro studenty před výukou zveřejňovány. Postupem času sami studenti začali čím dál naléhavěji volat po zařazení více různých praktických bloků do výuky, do nichž by se mohli přihlašovat dle své odbornosti, popř. zájmu. Tato poptávka byla realizována prostřednictvím zavedení tzv. „praktického semináře“. V této souvislosti bylo třeba vyrovnat se s personálními otázkami. U některých předmětů nastal problém s generační výměnou, resp. náhradami za stávající přednášející.

Po roce 2000 se začala výrazněji měnit skladba studentů. Specializační studium stále častěji navštěvovalo více a více studentů, jejichž nároky a očekávání se zvyšovaly. Studentům již nestačilo pouhé strohé předávání informací. Požadovali i praktickou, realitě přiblíženou výuku, která by byla orientovaná na řešení problémů, se kterými se běžně setkávali během své profesní praxe. Od přednášejících se očekávalo, že odhalí skutečné potřeby účastníků a budou nejenom realizovat vzdělávací akce, ale současně i poskytovat související služby „na klíč“. Podle studentů totiž měly být do výuky zapojovány nové interaktivní prvky, lektori měli současně působit jako poradci, a to vše zvládat odlehčenou formou hry,

kteřá měla působit jako prostředek k naplnění cílů vzdělávacích aktivit. Lektor obecně zkrátka v dnešní době musí zvládat své téma po odborné stránce a jeho komunikační a prezentační dovednosti musí být posluchačsky atraktivní a na vysoké úrovni. Dále by měl umět realizovat výuku ve skupinách, vytvářet případové studie, dbát na atraktivitu výuky i didaktičnost celého vzdělávacího procesu.

Učební osnovy k jednotlivým předmětům se s ohledem na legislativní změny, potřeby studentů, jakož i aktuální vývoj duševního, potažmo průmyslového vlastnictví pravidelně aktualizují. Zpětná vazba je požadována nejen od studentů, ale i od přednášejících specializačního studia – například v roce 2015 byli přednášející požádáni o vyplnění dotazníku, jehož cílem bylo získat souhrnné informace o aktuální výuce a potřebách přednášejících. Jeho výsledky posloužily jako podklad pro budoucí koncepci výuky tohoto studia. Lektori mj. dostali možnost vzdělávat se v pedagogických a přednáškových dovednostech. Řada z nich tak získala oprávnění lektor dalšího vzdělávání.

K podstatné změně ve způsobu ukončování specializačního studia došlo v roce 2016. Od tohoto roku závěrečné zkoušky neprobíhají v září, ale podle nových osnov již v červnu. Studenti ocenili možnost přípravy na zkoušky

Předmět	Počet hodin v jednotlivých semestrech				Celkem
	1.	2.	3.	4.	
Patentové právo	24	12			36
Administrativně správní problematika	12				12
Práva na označení	16	20			36
Patentové informace a rešerše	28	20	16		64
Řízení o přihláškách V, UV, PV a topografií		16	24	12	52
Komunitární právo		12			12
Mezinárodní patentové úmluvy, smlouvy a dohody			20		20
Vývoj mezinárodní úpravy a praxe při přihlašování vynálezů do zahraničí			20	12	32
Průmyslové právní strategie				20	20
Řízení sporná a opravná				16	16
Prosazování práv z průmyslového vlastnictví				20	20
Celkem	80	80	80	80	320

Obr. 1: Učební plán ve školním roce 2003–2004

a vypracování odborných prací během čtvrtého semestru, zatímco v předchozích letech jejich kolegové ještě skládali semestrální zkoušky za tento poslední semestr.

Od roku 2012 přešlo na Institut veškeré vzdělávání zaměstnanců. V souvislosti s nabytím účinnosti zákona č. 234/2014 Sb., o státní službě, na Institut přešla s ohledem na jeho bohaté zkušenosti s organizací vzdělávání další povinnost. A to nejen již zmíněné vzdělávání zaměstnanců (nejen těch státních), ale také organizování úřednické zkoušky v oboru státní služby 72 – Průmyslové vlastnictví. V souladu s vyhláškou č. 162 ze dne 26. června 2015, o podrobnostech úřednické zkoušky, byla státním zaměstnancům Úřadu 1. července 2015 vystavena osvědčení o absolvování zkoušky fikcí. První skutečně fyzicky konaná úřednická zkouška v Úřadě proběhla 16. února 2016.

Dne 1. ledna 2017 se funkce vedoucí Institutu ujala paní **PhDr. Jana Engelová Pavková**. Ve stejném roce byla zpřísněna pravidla týkající se možností pro přerušování specializačního studia či jiných odkladů, především odborných prací. Je třeba striktně dodržovat odevzdávání prací i vykonávání zkoušek ve stanovených termínech. Případné přerušování studia je možné jen na jeden rok.

V roce 2019 byl tým přednášejících složen ze 60 % z interních přednášejících a ze 40 % z externích přednášejících. Co se týkalo skladby přednášek, interně bylo zajištěno více než 70 % přednášek. Vzhledem k tomu, že se očekávalo ukončení oboru průmyslové vlastnictví na MUP, díky kterému mohla probíhat spolupráce se specializačním studiem v rámci celoživotního vzdělávání, bylo třeba začít hledat jiné možnosti podpory, případně akreditace. Rok 2020 byl posledním ročníkem, kdy tato spolupráce v rámci programu celoživotního vzdělávání v souladu s ust. § 60 zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách, proběhla. V tomto období Úřad začal projednávat s Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy podmínky k zařazení závěrečné zkoušky specializačního studia do Národní soustavy kvalifikací (zákon č. 179/2006 Sb., o uznávání výsledků dalšího vzdělávání). Doufalo se, že od následujícího roku by mohla být závěrečná zkouška a obhajoba odborné práce specializačního studia akreditovány v souladu s nastavenou kvalifikací.

V roce 2019 v souvislosti s novelou zákona o státní službě a spojení oborů státní služby průmyslové a duševní

vlastnictví do oboru služby 56 – Ochrana průmyslového vlastnictví, autorských práv a práv souvisejících Úřad uzavřel s Ministerstvem kultury 7. srpna 2019 veřejnoprávní smlouvu o zajištění konání úřednické zkoušky a na jejím základě zkoušejí společně. Existují smíšené zkušební komise a podle potřeby se zkoušky konají buď v sídle Úřadu nebo Ministerstva kultury. První společná úřednická zkouška se konala 26. června 2020. Za dobu platnosti zákona o státní službě bylo v Úřadu zorganizováno 15 úřednických zkoušek, na kterých bylo vyzkoušeno 70 úředníků.

Obrovskou výzvou pro organizátory, přednášející i samotné studenty specializačního studia byla pandemie onemocnění covid-19 a s ním spojená veškerá pandemická opatření včetně nouzového stavu. Výuka celého letního semestru školního roku 2019/2020 byla odkládána, případně řešena online. Nakonec se podařilo oba ročníky úspěšně dotáhnout do konce. Výuka to samozřejmě nebyla standardní, na což studenti adekvátně reagovali i v dotaznících.

Výuka dvouletého specializačního studia v oboru průmyslového vlastnictví probíhala ve školním roce 2020/2021 pouze v rámci Úřadu průmyslového vlastnictví. Spolupráce s Metropolitní univerzitou Praha byla předchozím školním rokem, po téměř 15 letech, ukončena. Během letních měsíců roku 2021 se Úřadu podařilo dojednat s MŠMT podmínky k zařazení závěrečné zkoušky specializačního studia do výše zmíněné Národní soustavy kvalifikací. Akreditace Specialista/specialistka v oboru průmyslového vlastnictví byla oficiálně zapsána 18. srpna 2021. Následně ještě probíhalo jednání o autorizaci Úřadu jakožto zkušební instituce, což se nakonec začátkem roku 2022 podařilo.

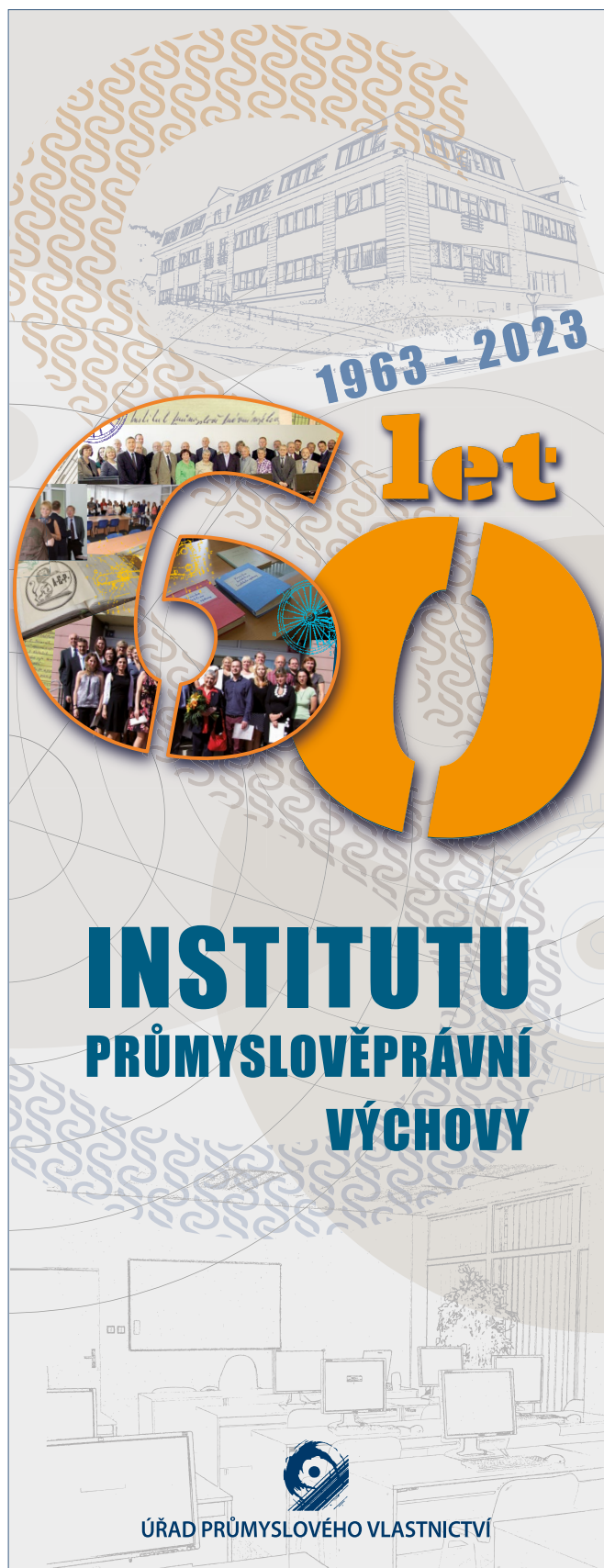
Výuka v celém školním roce 2020/2021 (vyjma září) byla řešena distančně, a to včetně zkoušek. Ústní zkoušky probíhaly on-line a písemné testy byly realizovány prostřednictvím softwaru Testedit. Výuka ani zkoušky opět nebyly standardní a i tentokrát studenti podle toho reagovali ve zpětné vazbě. Nakonec jsme toto období zvládli, jak nejlépe jsme mohli, a za to patří velký dík všem přednášejícím. Výukové materiály pro specializační studium začaly být nově publikovány na Publikačním serveru Úřadu, který je součástí portálu ISDV (Informační systém duševního vlastnictví).

Dne 1. ledna 2022 jsem se stala vedoucí Institutu. A hned 1. února jsem díky úsilí a péči mojí předchůdkyně mohla

převzít autorizaci k akreditovanému studiu Specialista/specialistka v oboru průmyslového vlastnictví. Ve dnech 8. a 9. června 2022 tak poprvé probíhala závěrečná, resp. nově kvalifikační zkouška specializačního studia v souladu s nově nastavenými kritérii. Než k tomu však došlo, bylo třeba zajistit obrovské množství přípravných prací. Kvalifikační zkouška sestává ze čtyř částí (písemné, praktické, obhajoby práce/expertizy a ústní). Písemná část obsahuje celkem 96 otázek (resp. 48 kritérií, kdy ke každému kritériu jsou generovány 2 otázky). Kladný výsledek písemné zkoušky má dvě podmínky. Jednou z podmínek je alespoň 68 správně zodpovězených otázek. Druhou podmínkou pro úspěšné složení zkoušky je správné zodpovězení alespoň jedné otázky u každého ze 48 kritérií. Druhá část zkoušky je praktická. Za úspěšné splnění praktické části se považuje 22 správně zodpovězených testových otázek (z celkového počtu 22 otázek). V případě nesplnění je u praktické části zkoušky možné uskutečnit přezkoušení u nesprávně zodpovězených otázek. Tyto dvě podzkoušky jsou realizovány elektronicky. Následující dvě části, a to obhajoba odborné práce/expertizy a ústní část, probíhají v takřka nezměněné formě, stejně jako v minulých letech.

Výsledkem úspěšného složení kvalifikační zkoušky je udělení osvědčení o získání profesní kvalifikace Specialista/specialistka v oboru průmyslového vlastnictví o 7. úrovni Evropského rámce kvalifikace (EFQ). První absolventi tuto možnost velmi ocenili. V červnu 2022 zkoušku úspěšně vykonalo 12 studentů.

Začátkem roku 2022 došlo v souvislosti s organizační změnou a sloučením bývalého oddělení rešerší k rozšíření agendy Institutu. K dalším jeho úkolům tak přibylo poskytování informačních služeb, zabezpečování provozu informačního střediska, lektorské zajišťování seminářů pro veřejnost a reprezentování Úřadu na výstavách a veletrzích, jakož i další aktivity spojené se zvyšováním průmyslověprávního povědomí. V jeho gesci i nadále zůstává organizace zkoušek patentových zástupců. V posledních letech jsou tyto zkoušky organizovány dvakrát ročně, na jaře a na podzim. Výjimku představoval pouze rok 2020, kdy se zkoušky z důvodu covidu-19 konaly pouze jednou, a to v podzimním termínu. Každého zkouškového termínu se účastní cca 3–5 zájemců o povolání patentového zástupce. Institut stále zajišťuje i grafickou prezentaci Úřadu a vydavatelskou činnost. Až do roku

Zdroj: ÚPV

2022 vydávaný časopis Průmyslové vlastnictví byl v roce 2023 přejmenován na Duševní vlastnictví.

Rozsah působnosti Institutu je v současné době široký. Stále však platí, že jeho stěžejní činností zůstává organizace dvouletého specializačního studia v oboru průmyslového vlastnictví. V letech 1963–2022 Institut absolvovalo 3 575 posluchačů a z toho od roku 1990 studium úspěšně ukončilo 969 posluchačů. V současné době vyučuje 24 posluchačů v prvním ročníku a 18 posluchačů ve druhém ročníku 33 přednášejících. V průběhu 60 let výuku specializačního studia v Institutu zajišťovalo více než 200 učitelů.

Za dlouhou dobu existence Institutu se toho mnoho změnilo. Několikrát se změnil jeho název, prošel několika politickými režimy, změnily se jeho koncepce, učební plány. Jedna podstatná věc se však nezměnila nikdy. A to vztah pracovníků Institutu ke studentům. Pořád totiž platí, co bylo napsáno o našem Institutu už v roce 1978 v Technickém týdeníku v článku Škola za školou. Jeho tehdejší zaměstnanci v něm na jedné straně lícili problémy se zajištěním výuky a na straně druhé popisovali, jaké napětí se studenty prožívají před zkouškami a jakou pak

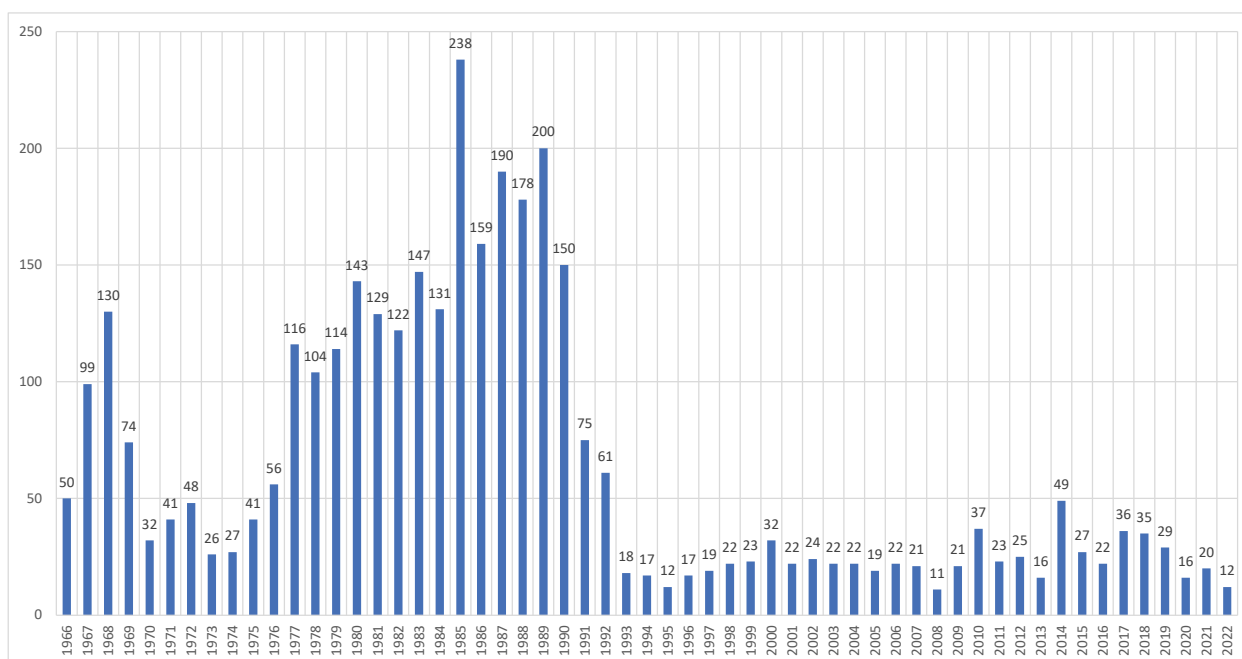
mají radost z jejich úspěšných výsledků. A nakonec dodali: „Jsou to naše děti.“

Do dalších let Institutu a jeho specializačnímu studiu přejí mnoho zvědavých a spokojených studentů a mnoho nadšených vyučujících. ✓

Použitá literatura:

- HUBENÝ, David. *100 let Patentového úřadu v Praze*. Praha: Úřad průmyslového vlastnictví, 2019, s. 145. ISBN 978-80-7282-134-1.
- Institut průmyslověprávní výchovy, 1963–2023 [brožura]. Sestavil: Václav Jansa. Praha: Úřad průmyslového vlastnictví, 2023, 35 s.
- Připravujeme zřízení institutu pro odbornou výuku pracovníků v agendách VZN, VTEI, ochranných známek a chráněných vzorů. Vynálezy. Praha: Úřad pro patenty a vynálezy, 1962, č. 12, s. 207–213.
- Škola za školou. Na skok v unikátním československém učilišti. *Technický týdeník*. 1978, č. 4.
- Špindler, Karel. Poslání institutu průmyslověprávní výchovy. *Průmyslové vlastnictví*. Praha: Úřad průmyslového vlastnictví, 1994, č. 11, s. 351–352. ISSN 0862-8726.

Absolventi Institutu průmyslověprávní výchovy 1963–2022

Obr. 2: Absolventi Institutu průmyslověprávní výchovy 1963–2022

Základní podmínky pro získání patentů podle Evropské patentové úmluvy – díl III. Výluky z patentovatelnosti

Mgr. Lukáš Zmeškal,

patentový, evropský patentový a evropský známkový a designový zástupce

Langrova, s.r.o., patentová, známková a právní kancelář
předseda Českého svazu vynálezců a zlepšovatelů

člen výkonného výboru Mezinárodní federace vynálezceckých organizací (IFIA)

První díl tohoto seriálu byl publikován v časopisu Průmyslové vlastnictví (3/2022), kde jsme se seznámili s definicí vynálezu podle Evropské patentové úmluvy (EPÚ). V posledním vydání časopisu Průmyslové vlastnictví (4/2022) pak byl diskutován stav techniky, který je při posuzování novosti a vynálezecké činnosti vynálezů nutné vzít v potaz. Vedle toho (dle některých přístupů dokonce před tím) je dále nutné posoudit, zda technické řešení nespadá do výluk z patentovatelnosti, přestože se jedná o vynález dle definice EPÚ.

Článek 53 EPÚ uvádí:

Evropské patenty se neudělují:

- (a) na vynálezy, jejichž obchodní využití by se přičilo „veřejnému pořádku“ nebo morálce; takové využití

nelze za takové považovat jenom proto, že je zákonem nebo nařízením zakázáno v některém nebo ve všech smluvních státech;

- (b) na odrůdy rostlin nebo plemena zvířat nebo v podstatě biologické způsoby produkce rostlin nebo zvířat; toto ustanovení neplatí pro mikrobiologické postupy a výrobky z nich;
- (c) na způsoby ošetřování lidského nebo zvířecího těla chirurgickými nebo léčebnými a diagnostickými metodami prováděnými na lidském nebo zvířecím těle; toto ustanovení se nevztahuje na výrobky, zejména látky nebo směsi, pro použití v kterémkoliv z těchto způsobů.

Pravidlo 26 EPÚ pak blíže definuje terminologii nutnou pro správný výklad čl. 53(b) EPÚ. Podle pravidla 26(2) EPÚ je „biotechnologickým vynálezem“ vynález, který se týká produktu sestávajícího z nebo obsahujícího biologický materiál nebo způsobu, kterým je biologický materiál vyráběn, zpracováván nebo používán. Podle pravidla 26(3) EPÚ „biologický materiál“ znamená jakýkoliv materiál obsahující genetickou informaci a způsobilý reprodukovat se nebo být reprodukován v biologickém systému. Rozhodnutí EPO T 315/03 uvádí, že zvíře sestávající z materiálu obsahujícího genetickou informaci a způsobilé reprodukce je produktem

sestavajícím z biologického materiálu ve smyslu pravidla 26(3) EPÚ.

Podle pravidla 26(4) EPÚ se „odrůdou rostlin“ rozumí jakákoli skupina rostlin v rámci jednotlivého botanického taxonu nejnižšího známého stupně, která může být bez ohledu na to, zda jsou plně splněny podmínky pro udělení odrůdového práva:

- (a) definována projevem znaků, které jsou výsledkem daného genotypu nebo kombinace genotypů,
- (b) odlišena od jakéhokoli jiného seskupení rostlin projevem alespoň jednoho z uvedených znaků a
- (c) považována za jednotku, pokud jde o její vhodnost pro rozmnožování v nezměněné podobě.

Podle pravidla 26(5) EPÚ je způsob produkce rostlin nebo zvířat v podstatě biologický, pokud sestává výhradně z přírodních jevů, jako je křížení nebo výběr.

Podle pravidla 26(6) EPÚ „mikrobiologický proces“ znamená jakýkoliv proces zahrnující, nebo prováděný na, nebo resultující v biologický materiál.

Podstatné je, že ke vznesení námítky u metody podle čl. 53(b), (c) EPÚ postačuje, pokud patentový nárok obsahuje alespoň jeden znak definující fyzickou aktivitu, která tvoří způsobový krok pro chirurgické nebo léčebné ošetření lidského nebo zvířecího těla. Námítka je tedy vznesena i v případě, pokud patentový nárok obsahuje i jiné technické znaky než ty, které spadají do výluk podle čl. 53(b), (c) EPÚ.

Jakýkoliv technický krok k provedení nebo napomáhající biologickému procesu podle čl. 53(b) EPÚ nedělá proces patentovatelným. Je přitom irelevantní, zda je tento technický krok nový nebo známý, zda se objevuje či neobjevuje v přírodě nebo zda v něm leží podstata vynálezu. Blíže viz rozhodnutí EPO G 2/07.

Uvedený technický krok však může být patentovatelný jako takový. Například technický krok spočívající v užití specifického skleníku nebo genetických molekulárních markerů na podporu šlechtění nedělá proces šlechtění patentovatelným. Vlastní skleník nebo markery a jejich užití však mohou být patentovatelné jako takové.

Způsob ošetřování zahrnující alespoň jeden krok chirurgického ošetření je vyloučen z patentovatelnosti. Blíže viz rozhodnutí EPO T 182/90.

To je odlišný přístup než při posuzování vynálezu podle čl. 52(2) a 52(3) EPÚ (řešení, která nejsou považovaná za vynálezy). Ta jsou vyloučena z patentovatelnosti, pokud se přihláška týká těchto řešení „jako takových“. To znamená, že podmínka splnění definice vynálezu je splněna, pokud je v hlavním patentovém nároku přítomný alespoň jeden technický znak. Toto téma bylo podrobně rozebíráno v prvním dílu tohoto seriálu.

EPO Guidelines for Examination G-II, 4.1 k vynálezům, jejichž obchodní využití by se přičilo „veřejnému pořádku“ nebo morálce, uvádí, že důvodem této výluky je odmítnout ochranu vynálezům, které by mohly vyvolat výtržnosti nebo narušit veřejný pořádek, nebo vést ke kriminálnímu nebo jinému, obecně útočnému chování. Protipěchotní miny jsou zjevným příkladem. Je nutné posoudit, zda by veřejnost vnímala vynález natolik opovrhlivě, že by udělení patentu bylo nepředstavitelné. Pouhá možnost zneužití není dostatečná pro odmítnutí udělení patentu podle čl. 53 EPÚ, jestliže může být vynález využitván způsobem, který neporušuje a nebude porušovat „veřejný pořádek“ nebo morálku.

Útočné chování musí být dle EPO GL G-II, 4.1.2 posouzeno se zvláštní pozorností v případech, ve kterých má vynález jak útočné, tak neútočné použití. Například způsob vylamování zamčených trezorů může být útočně použito zlodějem, ale neútočně zámečnickem v případě nouze. V takovém případě není námítka podle čl. 53 EPÚ vznesena. Nicméně pokud přihláška vynálezu obsahuje výslovný odkaz na užití, které je v rozporu s „veřejným pořádkem“ nebo morálkou, odstranění tohoto odkazu je požadováno podle podmínky uvedené v pravidle 48(1) EPÚ.

EPO GL G-II, 4.2 k výluce uvedené v čl. 53(c) (*způsoby léčení lidského nebo zvířecího těla*) uvádí, že patent může být udělen na chirurgické, léčebné nebo diagnostické nástroje nebo zařízení užitá v těchto metodách. Výroba protéz nebo umělých končetin může být patentovatelná, stejně tak i způsob výroby stélky boty za účelem nápravy držení těla. Sejmutí otisku chodidla nebo pahýlu končetiny totiž není chirurgické povahy. Stélky bot i umělé

končetiny jsou navíc vyráběné mimo tělo. Na druhou stranu, způsob výroby endoprotézy mimo tělo, avšak vyžadující provedení chirurgického zákroku pro změření, by byl vyloučen z patentovatelnosti podle čl. 53 EPÚ.

Pro patentovatelnost známé látky nebo směsi pro první lékařské užití podle čl. 54(4) EPÚ se uvede např.: „Látka X pro užití jako léčivo“ nebo „pro užití v léčbě / in vivo diagnostice / chirurgii“. Blíže viz EPO GL G-VI, 7.1. Obdobně se patentový nárok formuluje při ochraně druhého a dalšího lékařského užití, např. „Látka X pro užití při léčbě nemoci Y“. Takto formálně postavený patentový nárok není předmětem námitky podle čl. 53(c) EPÚ.

EPO GL G-II, 4.2.1 uvádí limity užití výjimek z patentovatelnosti podle čl. 53(c) EPÚ. Jiné způsoby ošetřování lidského nebo zvířecího těla neuvedené v čl. 53(c) (např. ošetření ovce za účelem podpory růstu, zlepšení kvality skopového masa nebo zvýšení výnosu ovčí vlny) nebo jiné způsoby měření nebo zaznamenávání charakteristik lidského nebo zvířecího těla jsou patentovatelné za předpokladu, že mají technický, nikoliv v podstatě biologický charakter. Blíže viz EPO GL G-II, 5.4.2.

Například vynález popsaný patentovými nároky na výlučně kosmetické ošetření člověka prostřednictvím chemického produktu je považován za patentovatelný. Kosmetické ošetření, které zahrnuje chirurgický zákrok nebo léčbu, však patentovatelné není. Pro uplatnění výluky z patentovatelnosti musí být ošetření nebo diagnostická metoda provedena na živém lidském nebo zvířecím těle. Ošetření nebo diagnostická metoda provedená na mrtvém těle není vyloučena z patentovatelnosti podle čl. 53 EPÚ.

Ošetření lidských tkání nebo tekutin po jejich vyjmutí z lidského nebo zvířecího těla, nebo na nich provedené diagnostické metody, nejsou vyloučeny z patentovatelnosti, pokud nejsou navraceny do stejného těla. Proto ošetření krve pro skladování v krevní bance nebo diagnostické metody na krevních vzorcích nejsou vyloučeny z patentovatelnosti, zatímco ošetření krve dialýzou s navracením krve do stejného těla vyloučeno je.

EPO GL G-II, 4.2.1.1 uvádí, že význam výrazu „chirurgické ošetření“ nemá být omezeno na chirurgické metody sledující léčebný účel. Výraz „chirurgický“ se vztahuje spíše k podstatě léčby než k jejímu účelu. Proto například

Například vynález popsaný patentovými nároky na výlučně kosmetické ošetření člověka prostřednictvím chemického produktu je považován za patentovatelný. Kosmetické ošetření, které zahrnuje chirurgický zákrok nebo léčbu, však patentovatelné není.

způsob léčby pomocí chirurgického zákroku pro kosmetické účely nebo pro přenos embrya je vyloučen z patentovatelnosti, stejně tak jako chirurgické ošetření pro léčebné účely. Termín „chirurgické ošetření“ se vztahuje jak na konzervativní metody (tzv. uzavřené, neinvazivní) jako například repozice, tak na operativní (tzv. invazivní) metody s užitím chirurgických nástrojů. Výluka se vztahuje i na počítačem realizovanou chirurgickou metodu.

Terapie se zabývá uvedením těla z patologického stavu zpět do normálního, zdravého stavu nebo prevencí patologického stavu. Pokud je metoda zaměřena na léčbu lidského nebo zvířecího těla, které je v normálním, zdravém stavu, a i když je vystaveno určitému nepohodlí, není pravděpodobné, že se v důsledku nepohodlí vyvine patologický stav, není poskytnutí úlevy od nepohodlí nutně terapií. Například ochlazení zvířete vystaveného horkým povětrnostním podmínkám nevyhladí ani

nezmírní příznaky jakékoli poruchy nebo poruchy funkce zvířecího těla, ani nesníží možnost vzniku jakékoli poruchy nebo poruchy funkce, protože žádná taková porucha nebo porucha by normálně nevznikla, pokud by zvíře nebylo ochlazováno. Blíže viz rozhodnutí EPO T 385/09.

Vyluka podle čl. 53(c) EPÚ se vztahuje i na víceetapové metody, které obsahují nebo zahrnují alespoň jeden terapeutický krok. Nepatentovatelný předmět musí být z rozsahu nároku odstraněn. Toho lze dosáhnout buď prostřednictvím disclaimeru nebo vypuštěním kroku léčby pomocí terapie ze znění nároku. Blíže viz rozhodnutí EPO G 1/07.

EPO GL G-II, 4.2.1.2 uvádí, že terapie znamená například imunizaci proti určité nemoci nebo odstranění zubního plaku. Způsob pro terapeutické účely týkající se fungování přístroje propojeného s živým lidským nebo zvířecím tělem není vyloučen z patentovatelnosti, pokud neexistuje žádný funkční vztah mezi kroky vztahujícími se k zařízení a léčebným efektem přístroje na tělo. Blíže viz rozhodnutí EPO T 245/87.

EPO GL G-II, 4.2.1.3 uvádí, že pro posouzení, zda je nárok diagnostickou metodou spadající do vyluky podle čl. 53(c) EPÚ, musí být nejprve podle rozhodnutí EPO G 1/04 stanoveno, zda jsou v patentovém nároku zahrnuty všechny tyto fáze:

- (i) fáze vyšetření, která zahrnuje sběr dat,
- (ii) srovnání těchto dat se standardem hodnot,
- (iii) nalezení jakékoliv významné odchylky, tj. symptomů, během srovnání,
- (iv) přisouzení odchylky konkrétnímu klinickému obrazu, tj. deduktivní lékařská nebo veterinární rozhodovací fáze (diagnóza pro léčebný proces v užším slova smyslu).

Pokud znaky týkající se kterékoli z těchto fází chybí a jsou podstatné pro definici vynálezu, tyto znaky musí být zahrnuty do nezávislého nároku. Další kroky nad rámec kroků (i) – (iv), jako jsou přípravné a mezitímní kroky, jsou pro posouzení otázky splnění podmínek definice diagnostické metody irelevantní.

Způsoby pro pouhé získání informací (data, fyzikální veličiny) z živého lidského nebo zvířecího těla (například

rentgenové vyšetření, vyšetření magnetickou rezonancí nebo měření krevního tlaku) nejsou vyloučeny z patentovatelnosti podle čl. 53(c) EPÚ.

EPO GL G-II, 5 podrobně diskutuje výjimky patentovatelnosti biotechnologických vynálezů, včetně mnoha příkladů.

EPO GL G-II, 5.2 uvádí, že biotechnologické vynálezy v principu patentovatelné jsou. Může se jednat o vynálezy, které se týkají položky z tohoto ilustrativního a nevyčerpávajícího seznamu:

- (i) biologický materiál, který je izolovaný ze svého přirozeného prostředí nebo vyráběný technickým procesem i v případě, pokud se před tím objevil v přírodě. O patentovatelnosti biologického materiálu, který se již objevil v přírodě, blíže pojednává EPO GL-II, 3.1, kde jsou řešeny objevy pro splnění definice vynálezu. Nalezení dříve nepoznané látky objevující se v přírodě je pouhý objev, který je nepatentovatelný (není považován za vynález ve smyslu čl. 52(2) EPÚ). Nicméně, pokud se ukáže, že látka nalezená v přírodě poskytuje technický efekt, může být patentovatelná. Může se například jednat o případ, kdy se ukáže, že látka nalezená v přírodě má antibiotický efekt. Také gen, který existuje v přírodě, může být patentovatelný za předpokladu, že poskytuje technický efekt, například je použitelný pro tvorbu určitého polypeptidu v genové terapii.

Lidské tělo v různých stádiích svého vývinu a objev jednoho z jeho prvků nejsou patentovatelné. Prvek izolovaný z lidského těla nebo jinak produkovaný technickým procesem zahrnující sekvenci, nebo částečnou sekvenci genu, může být považován za patentovatelný vynález i přesto, že je jeho struktura identická přírodnímu prvku.

- (ii) rostliny nebo zvířata, pokud technická proveditelnost vynálezu není omezena na určitou odrůdu rostliny nebo zvířete, a pokud se tyto rostliny nebo zvířata nezískávají výhradně biologickým postupem.

[Tato právní úprava je uvedena v pravidle 28(2) EPÚ s účinností od 1. 6. 2017, a to na základě

oznámení Evropské komise o biotechnologické směrnici (2016/C 411/03). To znamená, že stále mohou být v řízení evropské patentové přihlášky podané a platné patenty udělené podle předchozí právní úpravy, tzn. že mohou být patentovatelné i produkty získané v podstatě biologickým způsobem.

Pojem „výhradně“ zde znamená, že rostlina nebo zvíře pocházející z technického procesu nebo charakterizované technickým zásahem v genomu nejsou pokryté výlukou z patentovatelnosti, a to ani pokud je při jejich produkci použit i netechnický způsob (křížení nebo výběr). Blíže viz EPO GL G-II, 5.4.]

- (iii) mikrobiologické nebo jiné technické způsoby, nebo produkty získané takovými způsoby, pokud se nejedná o odrůdu rostlin nebo živočichů. „Mikrobiologickým postupem“ se myslí jakýkoliv proces zahrnující, nebo prováděný na, nebo přinášející mikrobiologický materiál.

EPO GL G-II, 5.3 naopak uvádí seznam výjimek na poli biotechnologických vynálezů, které jsou podle pravidla 28(1) EPÚ nepatentovatelné. Na ilustrativním a nevyčerpávajícím seznamu uvádí, že evropské patenty se neudělují na biotechnologické vynálezy týkající se:

- (i) způsobů klonování lidských bytostí,
- (ii) způsobů modifikace genetické identity zárodečné linie člověka,
- (iii) použití lidských embryí pro průmyslové nebo komerční účely,
- (iv) způsobů úpravy genetické identity zvířat, které by jim mohly způsobit utrpení bez podstatného medicínského užitku pro člověka nebo zvíře, a také zvířat vzniklých z takových způsobů.

Je zřejmé, že se jedná o otevřenou množinu zakázaných postupů. Postup spadající do vyjmenovaných výluk je tedy jasně nepatentovatelný. U postupů, které do vyjmenovaných výluk nespádají, je nutné další pečlivé posouzení.

EPO GL G-II, 5.4.1 uvádí, že patent se neudělí, jestliže je nárokovaným předmětem specifická rostlinná odrůda. Způsob její výroby, ať už se jedná o rekombinantní

genovou technologii nebo o klasický rostlinný pěstební proces, je přitom irelevantní. Nicméně pokud se vynález týká rostliny nebo zvířete, které nejsou získané výlučně v podstatě biologickým způsobem, a pokud technická proveditelnost vynálezu není omezena na určitou odrůdu rostliny nebo zvířete, vynález může být patentovatelný.

EPO GL G-II, 5.4.2 uvádí, že v podstatě biologickým způsobem je produkce rostlin nebo živočichů založená na pohlavním křížení celých genomů a na následném výběru rostlin nebo zvířat. Proto je křížení nebo šlechtění zvířat spočívající ve výběru a spojení zvířat majících určité vlastnosti v podstatě biologickým způsobem a je vyloučeno z patentovatelnosti.

Pokud však způsob pohlavního křížení a výběru zahrnuje přídavný krok technické podstaty, který vnáší znak do genomu nebo upravuje znak v genomu produkované rostliny, přičemž vnesení nebo úprava znaku genomu není výsledkem míšení genů rostlin vybraných pro pohlavní křížení, pak takový způsob není vyloučen z patentovatelnosti podle čl. 53(b) EPÚ.

EPO GL G-II, 5.5.1 upřesňuje definici „mikrobiologického postupu“. „Mikrobiologický postup“ je vykládán tak, že zahrnuje nejen postupy prováděné na mikrobiologickém materiálu nebo v něj resultující, například genetickým inženýrstvím, ale také postupy zahrnující mikrobiologické a nemikrobiologické kroky.

Produkt mikrobiologického postupu může být také patentovatelný „jako takový“ (produktový nárok). Rozmnožování vlastního mikroorganismu je třeba pro účely čl. 53(b) EPÚ chápat jako mikrobiologický proces. Díky tomu může být mikroorganismus chráněn „jako takový“ coby produkt získaný mikrobiologickým procesem. Pod pojem „mikroorganismus“ spadají bakterie a ostatní obecně jednobuněčné organismy s rozměry pod hranicí viditelnosti, které lze rozmnožovat a nakládat s nimi v laboratoři. Blíže viz rozhodnutí EPO T 365/93. Pod tento pojem dále spadají plazmidy a viry, jednobuněčné houby (včetně kvasinek), řasy, prvoci i lidské, zvířecí a rostlinné buňky. Izolované rostlinné nebo zvířecí buňky nebo in vitro zvířecí nebo rostlinné buněčné kultury jsou považovány za mikroorganismy, protože buňky jsou srovnatelné s jednobuněčnými organismy. Blíže viz rozhodnutí EPO T 1/98. ✓

Konvergenční programy Evropské patentové organizace

Ing. Eva Schneiderová, Ph.D.,

ředitelka patentového odboru

Úřad průmyslového vlastnictví

Konvergenční program skupiny WG4: téma Navrácení práv

Čtvrtý ukončený konvergenční program Evropské patentové organizace byl zaměřen na téma navrácení (obnovení) práv (Re-establishment of rights).

Do činnosti pracovní skupiny WG4 bylo zapojeno 23 členských států Evropské patentové organizace (EPO), konkrétně Albánie, Belgie, Bulharsko, Chorvatsko, Česká republika, Finsko, Francie, Německo, Maďarsko, Itálie, Island, Litva, Lotyšsko, Nizozemí, Severní Makedonie, Norsko, Polsko, San Marino, Srbsko, Španělsko, Švédsko, Turecko, Spojené Království, dále Evropský patentový úřad (EPÚ), jehož zástupce jednání řídil, a zástupci BusinessEurope a epi.

Pracovní skupina se sešla od ledna 2021 celkem 5krát (vždy on-line jednání). Na posledním jednání pracovní skupiny WG4, které se konalo dne 23. 11. 2021, bylo odsouhlaseno konečné znění návrhu doporučení, která vycházejí z výsledků úvodního dotazníku k tématu, tedy praxe Evropského patentového úřadu a praxe patentových úřadů zúčastněných států, a následných jednání, kdy se definovaly body společné praxe a byla formulována doporučení.

Žádosti o navrácení práv, kdy přihlašovatel nebo majitel zmeškal lhůtu pro provedení úkonu v řízení před úřadem a přímým důsledkem zmeškání je ztráta práv, jsou

zpravidla podrobeny zkoumání, zda vyhovují specifickým formálním a věcným požadavkům, které jsou stanoveny národním patentovým právem, příp. administrativními právními předpisy.

Jeden z nejvýznamnějších rozdílů v praxi smluvních států EPO a rovněž EPÚ se týká věcného požadavku na posouzení přípustnosti žádosti o navrácení práv. V některých jurisdikcích je pouze nutné, aby strana prokázala, že nedodržení časového limitu bylo „neúmyslné“. V jiných jurisdikcích je třeba splnit spíše požadavek „vynaložení veškeré náležité péče“. Kromě toho existují odchylky, i když jurisdikce mohou uplatňovat podobné standardy, což dokazují požadavky „bez vlastního zavinění“ nebo „závažné důvody“, které jsou v zásadě podobné požadavku „náležité péče“, i když méně přísné. Některé jurisdikce zase vyžadují zaplacení poplatku za navrácení práv, jiné nikoli.

Vzhledem k tomu, že pracovní skupina nebyla pověřena harmonizací hmotného práva, bylo navrhané doporučení pro společný postup formulováno tak, aby respektovalo kritéria přípustnosti i jejich odchylky. Bylo zdůrazněno, že veškerá uvedená doporučení nejsou žádným způsobem závazná a jejich implementace do běžné praxe každého státu je volitelná.

Pracovní skupina identifikovala čtyři oblasti sblížení, které tvoří součást společné praxe při navrácení práv. Tyto čtyři oblasti navrhané společné praxe mají za cíl lepší přístup k informacím, transparentnost pro uživatele a zvýšenou právní jistotu, mimo jiné prostřednictvím harmonizovanější komunikace a navrhaných rozhodnutí.

Oblasti jsou následující:

- Oznámení o ztrátě práv;
- Minimální náležitosti podané žádosti o navrácení práv;
- Minimální prvky pro vypracování rozhodnutí nebo sdělení o navrácení práv;
- Dostupnost rozhodnutí o navrácení práv.

Návrh doporučení byl v únoru 2022 předložen pracovní skupinou Výboru pro patentové právo EPO k projednání a v březnu 2022 byla doporučení Správní radou EPO odsouhlasena.

Oblasti a doporučení navrhovaná skupinou WG4 k „NAVRÁCENÍ PRÁV“:

1. Oznámení o ztrátě práv

Úřad by měl informovat přihlašovatele nebo majitele patentu, podle okolností, že přihláška je považována za vzatou zpět, nebo že patent zanikl nebo byla ukončena jeho platnost (pokud možno elektronicky, s ohledem na rychlost doručení).

2. Minimální náležitosti podané žádosti o navrácení práv

Cílem této oblasti je na formální úrovni usnadnit podání žádosti o znovunabytí práv (tedy splnění příslušných kritérií přípustnosti), případně s využitím návodů a šablon. Tyto minimální prvky nenahrazují ani nemění kritéria přípustnosti, jak jsou definována v jednotlivých jurisdikcích. Formulace minimálních prvků žádosti o navrácení práv poskytuje nezbytnou flexibilitu, aby odrážela odchylky v kritériích přípustnosti. Například pokud jde o uvedení důvodů, skutečností a důkazů, bude nutné je předložit v závislosti na jurisdikci a na promeškané lhůtě, tedy buď společně se žádostí, nebo alternativně ve lhůtě stanovené úřadem.

Doporučení:

V žádosti o navrácení práv je třeba uvést minimálně tyto prvky:

- jméno žadatele;
- případně adresa žadatele;
- jméno a adresa zástupce, je-li to relevantní;
- číslo přihlášky/patentu;

Návrh doporučení byl v únoru 2022 předložen pracovní skupinou Výboru pro patentové právo EPO k projednání a v březnu 2022 byla doporučení Správní radou EPO odsouhlasena.

- odůvodnění žádosti, včetně data odstranění příčiny nevyhovění, které má být sděleno spolu se žádostí nebo ve lhůtě stanovené úřadem;
- skutečnosti a důkazy podporující důvody žádosti, které mají být poskytnuty společně se žádostí nebo ve lhůtě stanovené úřadem;
- splnění opomenutého(ých) úkonu(ů), buď v době podání žádosti, nebo ve lhůtě stanovené úřadem;
- zaplacení poplatku (poplatků) za navrácení práv, je-li to relevantní;
- podpis a datum.

3. Minimální prvky pro vypracování rozhodnutí nebo sdělení o navrácení práv

Cílem třetí oblasti běžné praxe je zvýšit harmonizaci obsahu informací, které mají být přihlašovatelům/majitelům patentů poskytovány při komunikaci a rozhodování o navrácení práv. To by mělo vést k větší právní jistotě a transparentnosti pro uživatele, aniž by však bylo v úmyslu diktovat, jak by měla být rozhodnutí nebo sdělení vypracována či v jakém pořadí mají být různé prvky prezentovány.

I tato oblast běžné praxe poskytuje potřebnou flexibilitu, aby bylo možné obsáhnout postupy a právní rámce různých úřadů. Zejména kritéria přípustnosti, tedy které žádosti jsou přípustné, je třeba hodnotit podle příslušného

věcného obsahu, jako jsou například požadavky „veškerá náležitá péče“, „neúmyslnost“ nebo „oprávněná omluva“. Vzhledem k tomu, že přibližně polovina zúčastněných úřadů uplatňuje požadavek „veškeré náležitě péče“, je vysvětlení tohoto požadavku navrženo v příloze k běžné praxi. Záměrem je podpořit konzistentní komunikaci/rozhodování o žádostech o navrácení práv, na které se tento požadavek vztahuje, přičemž je však třeba mít na paměti, že úřady jsou v konečném důsledku vázány svým vnitrostátním právem a judikaturou.

Tato oblast má rovněž za cíl reflektovat odlišnou praxi úřadů při vypracovávání kladných rozhodnutí o žádostech o navrácení práv, kde lze považovat zkrácené nebo minimální odůvodnění za dostatečné. Prvky týkající se odůvodnění sdělení nebo rozhodnutí, jako je upřesnění přípustnosti, jakož i ustanovení o možných opravných prostředcích/možnosti vyjádřit se, se proto primárně vztahují na zamítavá rozhodnutí a zamýšlená zamítnutí žádostí o navrácení práv.

Doporučení:

Ve sdělení či rozhodnutí o navrácení práv je třeba uvést minimálně tyto prvky:

- datum sdělení/rozhodnutí;
- jméno žadatele;
- případně adresa žadatele;
- jméno a adresa zástupce, je-li to relevantní;
- číslo přihlášky/patentu;
- shrnutí faktů a důkazů, pokud je to nutné;
- přípustnost žádosti;
- přípustnost („veškerá náležitá péče“ nebo jakýkoli jiný příslušný požadavek), zejména pokud je žádost považována za přípustnou;
- předběžné stanovisko/výroková část rozhodnutí;
- možnost připomínkování / možnost podání odvolání nebo opravných prostředků;
- jméno/podpis odpovědného oddělení/úředníka.

* Požadavek „veškeré náležitě péče“ je třeba chápat jako přiměřenou úroveň péče, kterou za daných okolností věnuje přiměřeně pečlivý přihlašovatel/majitel patentu nebo případně jeho zástupce. Tento požadavek je třeba považovat za splněný, pokud na základě posouzení okolností jako celku a případ od případu a ve světle situace před uplynutím lhůty byla lhůta zmeškána buď kvůli výjimečným okolnostem nebo kvůli ojedinělé chybě v normálně uspokojivém monitorovacím systému.

4. Dostupnost rozhodnutí o navrácení práv

Pokud jde o čtvrtou oblast běžné praxe, navrhuje se zpřístupnění sdělení nebo rozhodnutí o navrácení práv na úrovni prvního stupně. Dostupnost sdělení nebo rozhodnutí poskytne přihlašovatelům/majitelům patentů i jiným úřadům prostředek k lepšímu pochopení toho, jak jsou v konkrétních jurisdikcích uplatňovány požadavky a pokyny týkající se žádostí o navrácení práv.

Způsob zpřístupnění rozhodnutí je na uvážení příslušného úřadu, neboť rozhodnutí může být zveřejněno nebo zpřístupněno k nahlédnutí prostřednictvím nahlížení do spisu nebo na vyžádání. V této souvislosti se do znění běžné praxe promítly úvahy o ochraně údajů (nebo jiných platných zákonných omezeních).

Závěr

Právním předpisem, o který se zpracování tématu opíralo, je Smlouva o patentovém právu, PLT, a její článek 12: Navrácení práv poté, co úřad shledal, že byla vynaložena náležitá péče nebo neúmyslnost.

Česká republika není smluvní stranou Smlouvy PLT. Úkon „Prominutí zmeškání lhůty“ je upraven v ust. § 65 odst. 1 zákona č. 527/1990 Sb., o vynálezech a zlepšovacích návrzích: „Úřad promine zmeškání lhůty, k němuž došlo ze závažných důvodů, požádá-li o to účastník do dvou měsíců ode dne, kdy pominula překážka zmeškání, a učiní-li v této době zmeškaný úkon a zaplatí správní poplatek podle zvláštních předpisů.“

Náležitosti Úřadem vydávaných rozhodnutí jsou upraveny zákonem č. 500/2004 Sb., správní řád.

Závěrem je možno konstatovat, že administrativní praxe Úřadu odpovídá doporučením v uvedené společné praxi v rámci EPO. ✓

Pozn.: Uvedený text volně navazuje na článek Konvergenční programy EPO, zveřejněný v čísle 4/2021 časopisu Průmyslové vlastnictví.

Dostupné zdroje informací:

- Právní předpisy | Úřad průmyslového vlastnictví (upv.gov.cz)
- <https://www.epo.org/law-practice/convergence-of-practice.html> (shledáno 27.01.2023)

Bankovní licence nebo vejce aneb **Glosa k průzkumu příhlášek ochranných známek obsahujících slovní prvek „banka“**

JUDr. Michal Havlík,

advokát

Havlík Švorčík a partneři, advokátní a patentová kancelář

V rámci své advokátní praxe jsem se setkal s postupem Úřadu průmyslového vlastnictví ČR (Úřad) spočívajícím v tom, že Úřad v rámci řízení o zápisu přihlášky ochranné známky obsahující slovní prvek „banka“, jeho překlad či slovo od něj odvozené vydá úřední výměr dle § 22 odst. 2 zákona č. 441/2003 Sb., o ochranných známkách (ZOZ), přihlašovatel o nezpůsobilosti přihlašované ochranné známky k zápisu podle § 4 písm. g) ZOZ. Uplatňuje se výluka ze zápisné způsobilosti, že by takové označení mohlo klamat veřejnost, zejména pokud jde o povahu, jakost nebo zeměpisný původ výrobku nebo služby. Své stanovisko Úřad odůvodňuje tím, že slovo „banka“, jeho překlady či slova od nich odvozená smí užívat pouze právnická osoba, které byla udělena bankovní licence, přičemž odkazuje na příslušné ustanovení zákona o bankách. S ohledem na tuto skutečnost je dle názoru Úřadu zřejmé, že průměrný spotřebitel může být uveden v omyl ohledně toho, kdo na trhu přihlašované služby poskytuje.

Výše popsaný postup Úřadu považuji z hlediska souladu s právní úpravou ochranných známek za značně problematický.

V první řadě je třeba poukázat na čl. 3 odst. 7) Smlouvy o známkovém právu (sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 199/1996 Sb.), dle něž platí, že u přihlášky ochranné známky nemůže být vyžadováno splnění ještě dalších náležitostí než těch, které jsou uvedeny v odst. 1) až 4) a 6) téhož článku, kterými jsou v podstatě jméno a adresa přihlašovatele a údaje o přihlašované ochranné známce.

Požadavek, aby byl vlastník přihlašovaného označení držitelem bankovní licence, přitom zjevně nelze podřadit pod žádnou z náležitostí vyjmenovaných v čl. 3 odst. 1) až 4) a 6) Smlouvy o známkovém právu. Ta naopak v čl. 3 odst. 7) výslovně zakazuje zejména požadavek:

- i) na předložení potvrzení nebo výpisu z obchodního rejstříku;
- ii) údaj o tom, že přihlašovatel vykonává průmyslovou nebo obchodní činnost jakož i podání příslušného důkazu;
- iii) údaj o tom, že přihlašovatel vykonává činnost odpovídající výrobkům a/nebo službám vyjmenovaným v přihlášce a podání příslušného důkazu.

Dle mého soudu tedy Úřad splnění takové náležitosti vyžaduje nad rámec a v rozporu s čl. 3 odst. 7) Smlouvy o známkovém právu, neboť se nejedná o náležitost uvedenou v odst. 1) až 4) a 6) této Smlouvy.

Přitom Úřad při převodu zapsané ochranné známky obsahující slovní prvek „banka“ nepožaduje doložení bankovní licence od nabyvatele.

Jsem přesvědčen, že výše popsaný postup Úřadu neobstojí ani z hlediska vnitrostátní právní úpravy ochranných známek. Z příslušné právní úpravy nevyplývá žádná povinnost vlastníka ochranné známky užívat zapsanou ochrannou známku ihned po jejím zápisu do rejstříku. Ustanovení § 13 odst. 1 ZOZ spojuje neužívání ochranné známky s příslušnými sankcemi až s okamžikem uplynutí 5 let ode dne zápisu ochranné známky do rejstříku nebo s okamžikem uplynutí nepřetržité doby 5 let přerušení užívání ochranné známky. Je tedy z hlediska zákona legitimním postupem přihlašovatele, když si přihlásí ochrannou známku s úmyslem užívat ji až při své plánované podnikatelské činnosti na území České republiky v budoucnu. V takovém případě může nastat situace, že přihlašovatel v době podání přihlášky ochranné známky nebude držitelem příslušné bankovní licence, neboť podnikatelskou činnost v oboru bankovníctví na území ČR nebo EU dosud nevykonává, nýbrž plánuje o udělení licence opravňující k předmětnému podnikání žádat až v budoucnu. Postup Úřadu, který požaduje po přihlašovatelem předložení bankovní licence již při podání přihlášky ochranné známky, je tak dle našeho názoru v rozporu se smyslem a účelem právní úpravy ochranných známek v České republice. Paradox, zda dříve přihlašovat ochrannou známku s prvkem „banka“ či žádat o bankovní licenci, tak navozuje filozofickou otázku, zda byla dříve slepice nebo vejce.

Přitom Úřad při převodu zapsané ochranné známky obsahující slovní prvek „banka“ nepožaduje doložení bankovní licence od nabyvatele. Stejně Úřad nepožaduje doložení platnosti bankovní licence při obnově ochranné známky. Proto lze považovat požadavek na platnou

bankovní licenci omezený jen na průzkum v přihlašovacím řízení za nekonzistentní a nesystémový. EUIPO navíc tento požadavek také neuplatňuje, a proto na území ČR platí řada ochranných známek EU, které nebyly v přihlašovacím řízení podrobeny tomuto požadavku.

V praxi většina přihlašovatelů označení obsahujících slovní prvek „banka“ bude držitelem bankovní licence a výměr Úřadu překoná předložením příslušné bankovní licence platné na území ČR nebo jiného členského státu EU. Přesto může v praxi dojít k situaci, kdy postupem Úřadu bude přihlašovatelem znemožněn zápis ochranné známky do rejstříku z důvodu, že není držitelem bankovní licence, byť jeho záměr a postup spočívající v podání přihlášky ochranné známky před získání bankovní licence bude zcela legitimní.

Popsaná praxe Úřadu představuje jistou diskriminaci přihlašovatelů z finančního sektoru. Od přihlašovatelů označení pro další výrobky či služby, které jsou rovněž přísně veřejnoprávně regulovány, jako například výroba či prodej léčiv nebo zbraní či výbušnin, Úřad předložením žádného oprávnění k předmětným činnostem pro zápis označení jako ochranné známky nepožaduje.

Výše popsaná praxe se zřejmě odvozuje od rozsudku Městského soudu v Praze ve věci sp. zn. 9 A 114/2011, v němž správní soud konstatoval přípustnost prohlášení ochranné známky obsahující slovní prvek „banka“ za neplatnou z důvodů dle § 4 odst. 1 písm. g) ZOZ v rámci řízení o návrhu na prohlášení ochranné známky za neplatnou. Citovaný rozsudek se týkal případu, kdy ochranná známka byla již zapsána v rejstříku, Česká národní banka následně podala návrh na její prohlášení za neplatnou s ohledem na způsob užívání takové ochranné známky a Úřad návrhu vyhověl. V rozsudku se tedy jednalo o *ex post* kontrolu zápisné způsobilosti až po zápisu ochranné známky. Citovaný rozsudek byl však vydán v rámci jiného typu řízení a na základě konkrétních okolností a jeho závěry proto nelze bez dalšího uplatňovat i automaticky na všechna nová řízení o přihlášce ochranné známky obsahující slovní prvek „banka“, jeho překlad či slovo od něj odvozené.

Shrnuto a sečteno, požadavek Úřadu, aby přihlašovatelem označení obsahujícího slovní prvek „banka“, jeho překlad či slovo od něj odvozené byl držitelem bankovní licence, dle mého soudu nemá oporu v platné mezinárodní ani národní právní úpravě ochranných známek. ✓

Evropské právo

K rozhodnutí stížnostního senátu EPÚ 1473/19

V daném případě stížnost směřuje proti rozhodnutí odporové divize, kterým byl odpor zamítnut.

Nárok 1 musel být interpretován pro posouzení souladu s čl. 123(2) a (3) EPC, přičemž strany se neshodly, zda pro tento účel použít popis, či nikoli.

Stížnostní senát k tomu poznamenal, že case law není jednotné v tom, zda při výkladu nároků musí být brán v úvahu popis a výkresy, či nikoli. Podle jednoho názoru musí být nároky vykládány s přihlédnutím k celému patentovému spisu (T 2365/15, T 1167/13, T 2773/18). Z řady dalších rozhodnutí však vyplývá, že popis a výkresy lze použít pouze k interpretaci nejednoznačných znaků (T 197/10, T 1514/14).

Podle některých rozhodnutí lze článek 69 EPC a jeho interpretační protokol použít pouze k určení rozsahu ochrany, přičemž je omezen, pokud jde o EPÚ, na posouzení souladu s čl. 123(3) EPC (T 1279/04). Právním základem, který by se měl použít v průzkumovém a odporovém řízení, je čl. 84 EPC, který podporuje doslovný výklad pojmů.

V daném případě se senát domnívá, že účelem čl. 84 EPC je umožnit určení rozsahu ochrany podle čl. 69 EPC. Existuje úzká souvislost mezi určením předmětu ochrany, v kontextu s články 54, 56, 83 a čl. 123(2) EPC, a určením rozsahu ochrany podle článku 69 EPC. Rozsah ochrany zahrnuje za prvé provedení, která přebírají nárokované znaky, tedy odpovídající předmětu ochrany, a zadruhé provedení, která jsou ekvivalentní, která neodpovídají předmětu vynálezu

nebo vynálezu v rámci článků 54, 56, 83 a 123 odst. 2 EPC. Otázka ekvivalentů vyvstává v podstatě jen u žalob pro porušení patentu.

Bez ohledu na kontext musí být předmět nároku určen jednotným a konzistentním způsobem. Stížnostní senát se domnívá, že výklad musí být proveden v kontextu nároku, a nikoli tak, že mu bude dán co nejširší význam, nezávislý na kontextu. V této souvislosti popis a výkresy poskytují informace o kontextu.

Závěrem se stížnostní senát domnívá, že k určení předmětu nárokovanému v řízení před Evropským patentovým úřadem je třeba vycházet z čl. 69 EPC a článku 1 jeho interpretačního protokolu.

Nelze však dovodit, že by popis měl stejnou váhu jako nároky, protože pouze nároky určují rozsah ochrany. Přednost nároků proto omezuje rozsah, v jakém může být význam znaku ovlivněn popisem a výkresy. Například znaky, které se objevují pouze v popisu, nelze považovat za znaky vyskytující se také v nároku. Podobně by použití popisu nemělo dávat znaku význam, který je zcela v rozporu s jeho běžným významem. Princip, podle kterého může popis sloužit jako slovník, má tedy své meze.

Výklad nároku je tak právní otázkou, kterou musí vyřešit rozhodující orgán, nikoli lingvisté nebo techničtí odborníci. Zahrnuje však posouzení jazykových a technických skutečností, které mohou být podpořeny důkazy předloženými stranami.

V daném případě strany předložily dvojí možný výklad znaku „vedené těleso s volným vnitřním otvorem

držícím kapacitní datový spoj“. Oponent tvrdil, že a) otvor obsahuje kapacitní datový spoj, zatímco držitel licence tvrdil, b) že těleso obsahuje spoj.

Stížnostní senát se domníval, že po přečtení nároku by odborník v daném oboru dospěl k interpretaci (a), která je technicky správná a věrohodná. Majitel patentu argumentoval, že podle odstavce popisu [0024] je to orgán, který určuje výklad, ale pro senát skutečnost, že se v popisu nevyskytuje určité spojení, tento výklad nevyklučuje. Popis nevyklučuje interpretaci (a). Kromě toho neexistuje žádná zásada, že by nárok měl být vykládán tak, aby byl v souladu s čl. 123(2) EPC. V souladu s tím popis neobsahuje nic, co by činilo interpretaci (a) bezvýznamnou nebo v rozporu s nárokovaným vynálezem. Pouhá zmínka o příkladu zahrnujícím spojení, která není podle interpretace a), nepostačuje k uplatnění výkladu b). Případ T 131/15 se liší v tom, že odmítl výklad, který by, brán doslovně a izolovaně, vylučoval všechna popsána provedení.

Nárok tudíž nespĺňuje požadavky čl. 123(2) EPC, protože v původní přihlášce není uveden otvor obsahující spoj. Pomocné žádosti o „opravu“ formulace nároku tak, aby byla v souladu s výkladem (b), pak nejsou v souladu s čl. 123 odst. 3 EPC. Stížnostní senát tak napadené rozhodnutí i evropský patent zrušil.

K rozhodnutí právního stížnostního senátu J 7/21

V daném případě stížnost směřuje proti rozhodnutí přihlašovacího oddělení, které odmítlo považovat přihlášku za vyloučenou přihlášku, protože spolupřihlašovatelé nebyli stejní jako v dřívější přihlášce.

Podle přihlašovacího oddělení skutečnost, že jeden z přihlašovatelů (Univerzita Sorbonna) nabyl práva přihlašovatele předchozí přihlášky (UPMC), nic nemění na tom, že převod nebyl zapsán k dřívější přihlášce, a tato registrace již také není možná po zrušení posledně jmenovaného. Podle Pr. 36(1) EPC může podat vyloučenou přihlášku pouze registrovaný přihlašovatel.

Bylo prokázáno, že univerzita Sorbonna nabyla práv UPMC (podle výnosu 2017-596 o vytvoření univerzity Sorbonna sloučením univerzit Paris VI a VII).

Senáty již několikrát rozhodly, že v případě univerzálního nástupnictví se právní nástupce automaticky stává účastníkem řízení. Takové dědictví proto není „převodem“ ve smyslu Pr. 22(3) EPC, který nemá vůči EPÚ žádný účinek až do zápisu převodu do rejstříku. (T 15/01, T 6/05, T 2357/12).

Tento senát také došel k závěru, že Pr. 22(3) EPC se nepoužije v případě univerzálního nástupnictví.

Pojem „převod“ je třeba chápat jako skutečnost, že se přihláška stává majetkem jiné osoby. Jediným ustanovením EPC, které uvádí podmínky, za kterých se převod může uskutečnit, je článek 72 EPC. Dle tohoto článku se k převodu přihlášky vyžaduje písemná smlouva podepsaná všemi stranami. Tyto požadavky však nelze splnit v případě univerzálního nástupnictví po smrti fyzické osoby.

Z Pr.143(1) písm. w) EPC vyplývá, že do rejstříku nemusí být zapsány všechny typy převodů práv: pouze převody stanovené prováděcím předpisem (v tomto případě Pr. 22 a 24 EPC). Pravidlo 143 EPC lze tedy aplikovat pouze tehdy, pokud termín „převod“ v Pr. 22 EPC nezahrnuje všechny způsoby nabytí vlastnictví patentové přihlášky.

Účelem Pr. 22 EPC je vyhnout se jakékoli nejednoznačnosti ohledně toho, kdo je vlastníkem patentové přihlášky během řízení před EPÚ. To je důležité zejména v případě postoupení přihlášky, kdy se převádí pouze určité právo a předchozí vlastník stále existuje. Na druhou stranu v případě univerzálního nástupnictví je veškeré nástupnictví převedeno a předchozí vlastník již neexistuje. Již proto nedochází k záměně.

Pojem „převod“ v Pr. 22 EPC proto nezahrnuje univerzální nástupnictví.

V takovém případě je účinek změny vlastníka okamžitý a není třeba ho odkládat na pozdější dobu.

Univerzita Sorbonna byla tedy od 1. ledna 2018 automaticky spolupřihlašovatelem dřívější přihlášky, takže vyloučená přihláška mohla být platně podána na její jméno.

S přihlédnutím k výše uvedenému stížnostní senát zrušil napadené rozhodnutí a věc vrátil přihlašovacímu oddělení k pokračování v řízení. ✓

Ing. Emil Jenerál

Vybraná rozhodnutí Soudního dvora Evropské unie **ve věcech duševního vlastnictví za období od ledna do dubna 2023**

Rozhodnutí Soudního dvora Evropské unie jsou zveřejněna na www.curia.europa.eu v plném znění. V tomto příspěvku budou uvedeny pouze základní informace o vybraných rozhodnutích. Elektronická verze tohoto příspěvku obsahuje i hypertextový odkaz na plné znění rozhodnutí a případně též na tiskovou zprávu, pokud byla pro dané rozhodnutí vydána.

1. Rozsudek Tribunálu (osmého senátu) ze dne 1. února 2023

ve věci T-772/21

Brobet Ltd. v. EUIPO (zrušení ochranné známky efbet pro neužívání)

K povinnosti EUIPO zkoumat skutečnosti z moci úřední v řízení o zrušení ochranné známky pro neužívání

Právní rámec:

– Čl. 58 odst. 1 písm. a) (prokázání řádného užívání) a čl. 95 (zkoumání skutečností úřadem z úřední

moci) nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/1001 ze dne 14. června 2017 o ochranné známce Evropské unie.

- Čl. 27 odst. 4 (nové důkazy a skutečnosti v odvolacím řízení) nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2018/625 ze dne 5. března 2018, kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/1001 o ochranné známce Evropské unie.

Z rozhodnutí:

- Pravidlo, podle kterého EUIPO zkoumá skutečnosti z moci úřední stanovené v čl. 95 odst. 1 nařízení 2017/1001, se nevztahuje na prokázání řádného užívání ochranné známky v řízení o zrušení pro neužívání (bod 20 a tam citované rozsudky C-610/11P

- Centrotherm – body 63–65 a [T-771/15](#) bittorrent – bod 31).
- V řízení o zrušení ochranné známky Evropské unie pro neužívání nese důkazní břemeno její vlastník, který musí ve vyjádření k návrhu na zrušení **jasně uvést výrobky a služby, ke kterým se vztahují předkládané důkazy** k prokázání řádného užívání (bod 28).
 - Zrušovacímu oddělení **nepřísluší, aby z vlastního podnětu zkoumalo**, zda v rámci všech důkazů, které mu byly předloženy, mohou tyto důkazy prokázat řádné užívání pro jiné výrobky nebo služby než ty, které označil vlastník ochranné známky (bod 29).

2. Rozsudek Tribunálu (samosoudce) ze dne 1. února 2023

ve věci [T-568/21](#)

(obrazová ochranná známka GC GOOGLE CAR)

a [T-569/21](#)

(slovní ochranná známka GOOGLE CAR)

Zoubier Harbaoui v. EUIPO – Google

Zamítnutí přihlášky na základě námitek založených na starší ochranné známce s dobrým jménem

Právní rámec:

- Čl. 8 odst. 5 (relativní důvody pro zamítnutí zápisu) nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) [2017/1001](#) ze dne 14. června 2017 o ochranné známce Evropské unie.

Z rozhodnutí:

- Je třeba rovněž zamítnout argument, podle kterého jsou obchodní „zaměření“ účastníků tohoto řízení od sebe vzdálená, což podle přihlašovatelky snižuje riziko vytvoření vztahu mezi kolidujícími označeními u spotřebitelů. Ve skutečnosti dochází k překrývání obchodních činností, zejména z důvodu činnosti vedlejšího účastníka Google LLC v automobilovém odvětví, o které ostatně v souvislosti s projektem samoříditelného automobilu informoval tisk. I když tato nová činnost není hlavní činností vedlejšího účastníka Google LLC a starší ochranná známka není pro tyto výrobky chráněna, nebrání to tomu, aby spotřebitel nabyl dojem, že výrobky uváděné na trh pod ochrannou známkou GC GOOGLE CAR pocházejí od vedlejšího

- účastníka Google LLC, obsahují prvky pocházející od vedlejšího účastníka Google LLC nebo jsou vybaveny službami poskytovanými vedlejším účastníkem Google LLC (bod 55).
- Nebezpečí neoprávněného prospěchu se vztahuje na situaci, kdy se obraz ochranné známky s dobrým jménem nebo vlastností, které vytváří, přenáší na výrobky, na které se vztahuje přihlášená ochranná známka, takže uvádění těchto výrobků na trh je usnadněno touto asociací se starší ochrannou známkou a dobrým jménem (viz rozsudek [T-62/16](#), PUMA, bod 21 a citovaná judikatura). Za účelem určení, zda užívání pozdější ochranné známky neoprávněně těží z rozlišovací způsobilosti nebo dobrého jména starší ochranné známky, je třeba provést celkové posouzení s přihlédnutím ke všem relevantním faktorům projednávaného případu, mezi něž patří síla dobrého jména starší ochranné známky a stupeň rozlišovací způsobilosti ochranné známky, stupeň podobnosti mezi kolidujícími ochrannými známkami a povaha a stupeň blízkosti dotčených výrobků nebo služeb. Pokud jde o sílu dobrého jména a stupeň rozlišovací způsobilosti starší ochranné známky, z judikatury vyplývá, že čím silnější je rozlišovací způsobilost a dobré jméno této ochranné známky, tím snazší bude připustit, že jí byla způsobena újma (rozsudek [C-487/07](#), L'Oréal a další, bod 44; viz rovněž rozsudek [T-677/18](#), Galletas Gullón v. EUIPO – Intercontinental Great Brands (gullón TWINS COOKIE SANDWICH), bod 121). Čím bezprostředněji a silněji pozdější ochranná známka evokuje starší ochrannou známku, tím větší je pravděpodobnost, že současné nebo budoucí užívání pozdější ochranné známky protiprávně těží z rozlišovací způsobilosti nebo dobrého jména starší ochranné známky nebo jim působí újmu (rozsudek, [C-252/07](#), Intel Corporation bod 67) (bod 39).

3. Rozsudek Soudního dvora (desátého senátu) ze dne 2. března 2023

ve věci [C-684/21](#)

Papierfabriek Doetinchem B.V. v. Sprick GmbH
Bielefelder Papier- und Wellpappenwerk & Co.

Vzhledové znaky průmyslového vzoru podmíněné pouze jeho technickou funkcí

Právní rámec:

- Čl. 8 odst. 1 (průmyslové vzory podmíněné jejich technickou funkcí) a čl. 10 (rozsah ochrany) nařízení Rady (ES) č. 6/2002 ze dne 12. prosince 2001 o (průmyslových) vzorech Společenství.

Z rozhodnutí:

- **Pokud jde zejména o existenci alternativních (průmyslových) vzorů**, které mohou plnit stejnou funkci jako dotyčný výrobek, Soudní dvůr rozhodl, že pokud by tato okolnost sama o sobě postačovala k vyloučení použití čl. 8 odst. 1 nařízení č. 6/2002, nebylo by možné vyloučit, že by hospodářský subjekt nechal zapsat jakožto (průmyslový) vzor Společenství několik představitelných tvarů výrobku zahrnujících vzhledové znaky výrobku, které jsou podmíněny pouze jeho technickou funkcí. To by umožnilo takovému subjektu, aby s ohledem na takový výrobek požíval ochrany, která je prakticky výlučná a rovnocenná ochraně, kterou poskytuje patent, aniž by podléhal požadavkům, které jsou použitelné pro získání patentu, což by mohlo bránit konkurentům nabízet výrobek zahrnující některé funkční znaky nebo omezit možná technická řešení a uvedený čl. 8 odst. 1 tím zbavit užitečného účinku. Existence alternativních (průmyslových) vzorů proto není určující pro použití tohoto ustanovení (viz rozsudek ze dne 8. března 2018, DOCERAM, C-395/16, body 30 a 32). Totéž platí pro situaci, kdy se jedná o několik alternativních (průmyslových) vzorů, které si nechal zapsat majitel dotyčného (průmyslového) vzoru (bod 21).
- **Čl. 8 odst. 1 nařízení č. 6/2002 musí být vykládán v tom smyslu, že posouzení otázky, zda jsou vzhledové znaky výrobku podmíněny pouze jeho technickou funkcí ve smyslu tohoto ustanovení, musí být provedeno s ohledem na všechny relevantní objektivní okolnosti projednávané věci, zejména ty, jimiž se řídí výběr těchto znaků, dále na existenci alternativních (průmyslových) vzorů umožňujících plnit tuto technickou funkci a s ohledem na skutečnost, že majitel dotyčného (průmyslového) vzoru je rovněž majitelem řady dalších alternativních (průmyslových) vzorů; posledně uvedená skutečnost nicméně není pro účely použití tohoto ustanovení rozhodující** (bod 22 a 35 a rozsudek ze dne 8. března 2018, DOCERAM, C-395/16, body 36 a 37).

- **Pokud jde zejména o otázku, zda skutečnost, že koncepce určitého výrobku umožňuje jeho vícebarevnost, může být zohledněna v případě zapsaného (průmyslového) vzoru, pokud tato vícebarevnost není uvedena v příslušném zápisu**, je třeba připomenout, že účelem zápisu (průmyslového) vzoru do veřejného rejstříku je zpřístupnit daný vzor příslušným orgánům a veřejnosti, zejména hospodářským subjektům (rozsudek ze dne 5. července 2018, Mast-Jägermeister v. EUIPO, C-217/17 P, bod 53) (bod 27).
- Na jedné straně musí příslušné orgány jasně a přesně znát povahu prvků tvořících (průmyslový) vzor, aby byly schopny plnit povinnosti související s předběžným posouzením přihlášek k zápisu a se zveřejněním a vedením patřičného a přesného rejstříku (průmyslových) vzorů. Na druhé straně musí mít hospodářské subjekty možnost jasně a přesně zjistit, jaké jejich skuteční nebo možní soutěžitelé provedli zápisy nebo jaké přihlášky k zápisu podali, a získat tak příslušné informace ohledně práv třetích osob. Takovýto požadavek tedy má zaručit právní jistotu třetím osobám (rozsudek ze dne 5. července 2018, Mast-Jägermeister v. EUIPO, C-217/17 P, body 53 a 54, jakož i citovaná judikatura) (bod 28).
- Kromě toho, čl. 36 odst. 1 písm. c) nařízení č. 6/2002 stanoví, že přihláška (průmyslového) vzoru Společenství musí obsahovat „vyobrazení (průmyslového) vzoru, které lze reprodukovat“ (bod 29).
- V této souvislosti Soudní dvůr rozhodl, že vyobrazení (průmyslového) vzoru, jehož zápis je požadován, musí umožnit jasně určit tento (průmyslový) vzor (rozsudek ze dne 28. října 2021, Ferrari, C-123/20, bod 39 a citovaná judikatura). Cílem požadavku grafického vyobrazení je zejména vymezit (průmyslový) vzor jako takový za účelem určení přesného předmětu ochrany plynoucí pro jeho majitele ze zapsaného (průmyslového) vzoru (rozsudek ze dne 5. července 2018, Mast-Jägermeister v. EUIPO, C-217/17 P, body 51 a 52) a splnit cíle uvedené v bodech 27 a 28 tohoto rozsudku (bod 30).
- **Čl. 8 odst. 1 nařízení č. 6/2002 musí být vykládán v tom smyslu, že v rámci přezkumu otázky, zda je vzhled výrobku podmíněn pouze jeho technickou funkcí, nemůže být skutečnost, že koncepce tohoto výrobku umožňuje vícebarevnost, zohledněna, pokud vícebarevnost nevyplývá ze zápisu dotyčného (průmyslového) vzoru** (bod 35).

4. Rozsudek Tribunálu (osmého senátu) ze dne 8. března 2023

ve věci T-372/21

Sympatex Technologies GmbH v. EUIPO

Vliv odůvodnění odvolání na rozsah přezkumu v odvolacím řízení

Potvrzení zaměnitelnosti SYMPATHY INSIDE se starší ochrannou známkou INSIDE.

Právní rámec:

- Čl. 8 odst. 1. písm. (b) (nebezpečí záměny) a čl. 15 odst. 1 písm. a) (řádné užití, podoba neměnicí rozlišovací způsobilost) nařízení (ES) č. 207/2009 ze dne 26. února 2009 o ochranné známce Společenství (nyní čl. 8 odst. 1 písm. (b) a čl. 18 odst. 1 písm. a) nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/1001 ze dne 14. června 2017 o ochranné známce Evropské unie).

Z rozhodnutí:

- Prohlášení uvádějící důvody odvolání musí obsahovat **jasnou a jednoznačnou identifikaci** skutečností, důkazů a argumentů na podporu uplatňovaných důvodů odvolání (bod 48 rozhodnutí, čl. 22 odst. 1 písm. c) nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2018/625 ze dne 5. března 2018, kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/1001 o ochranné známce Evropské unie).
- **Odvolací senát není povinen se vypořádat s argumenty, které nejsou uvedeny** v prohlášení uvádějící důvody odvolání (bod 49 a čl. 22 odst. 1 písm. b) nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2018/625 ze dne 5. března 2018, kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/1001 o ochranné známce Evropské unie).
- Bylo potvrzeno prokázání řádného užívání starší ochranné známky „INSIDE“ a bylo konstatováno, že vynechání tečky nemění její rozlišovací způsobilost.

5. Rozsudek Tribunálu (prvního senátu) ze dne 15. března 2023

ve věci T-133/22

Katjes Fassin GmbH & Co. KG v. EUIPO (THE FUTURE IS PLANT-BASED)

Rozlišovací způsobilost ochranné známky skládající se ze sloganu

Právní rámec:

- Čl. 7 odst. 1 písm. b) (absolutní důvody pro zamítnutí zápisu, nedostatek rozlišovací způsobilosti) nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/1001 ze dne 14. června 2017 o ochranné známce Evropské unie.

Z rozhodnutí:

- Relevantní veřejnost nebude vnímat žádné pojmové napětí nebo rozpor mezi slovy, která tvoří přihlášené označení jako celek ve vztahu k dotčeným výrobkům. To by platilo i v případě, že bychom předpokládali, jak to učinila žalobkyně, že rostliny jsou spojovány s minulostí, zatímco budoucnost je obecně spojena s novými technologiemi. Relevantní veřejnost tedy nebude ve sloganu, který tvoří přihlášenou ochrannou známku, spatřovat žádný paradox nebo slovní hříčku (bod 31).
- Pouhá skutečnost, že některá slova, která tvoří složené ochranné známky, mohou být chápána různými způsoby nebo mít vágnější význam, nepřináší takovému označení nutně rozlišovací způsobilost (bod 32 a tam citované rozhodnutí T-94/18 fit+fun – bod 29 a tam uvedená judikatura).
- V tomto případě nepomohlo ani odvolávání se na čtyři předchozí rozhodnutí, ve kterých byla přiznána rozlišovací způsobilost ochranným známkám spočívajícím ze sloganů či pochvalných výrazů, protože skutkové okolnosti se odlišovaly (body 38–41).

Ve věci, v níž byl vydán rozsudek ze dne 20. ledna 2021, Oatly v. EUIPO (IT'S LIKE MILK, BUT MADE FOR HUMANS) (T-253/20), zpochybil slogan „je to jako mléko, ale vyrobeno pro lidi“ obecně přijímanou představou, že mléko je nezbytnou součástí lidské stravy. Vznesené námitky tedy mohly uvést do pohybu myšlenkový proces, který není srovnatelný s okolnostmi projednávaného případu, jelikož přihlášená ochranná známka nezpochybně obecně přijímaný pojem a relevantní veřejnost nemůže takové pojmové napětí vnímat.

V rozsudku ze dne 22. ledna 2015, Pro-Aqua International v. OHIM – Rexair (WET DUST CAN'T FLY) (T-133/13, body 49 a 50), stačí uvést, že výraz „mokrý prach“ byl považován za pojmově nesprávný, jelikož prach, je-li vlhký, již prachem není. Výraz „mokrý prach nemůže létat“ tedy vyžadoval určitý výklad ze strany spotřebitelů, což není případ projednávané věci.

V rozsudku ze dne 6. října 2021, *Power Horse Energy Drinks v. EUIPO – Robot Energy Europe (UNSTOPPABLE) (T-3/21)*, Tribunál rozhodl, že pokud se relevantní veřejnost setká s pojmem „nezastavitelný“, je třeba vynaložit úsilí na výklad, aby byl vyřešen rozpor, který je v něm obsažen, jelikož dotčeným výrobkům nelze připsat vlastnost spočívající v jejich nezastavitelnosti. V projednávaném případě má však přihlášená ochranná známka přímou souvislost s dotčenými výrobky. Veškeré zboží může být rostlinného původu nebo na rostlinné bázi nebo být používáné k výrobě rostlinných potravin. Jak již bylo uvedeno (bod 32), význam přihlášené ochranné známky tedy bude relevantní veřejností rozeznán bez nutnosti výkladu.

Konečně v rozsudku ze dne 15. září 2017, *Lidl Foundation v. EUIPO – Primark Holdings (LOVE TO LOUNGE) (T-305/16)*, Tribunál rozhodl, že slogan „love to lounge“, který v obecném jazyce znamená „čisté potěšení z lenosti“, může být použit v různých kontextech. Relevantní veřejnost proto musí slogan nejprve zasadit do relevantního kontextu – oblečení, obuvi, pokrývky hlavy – což vyžaduje intelektuální úsilí. Naproti tomu v projednávané věci není vyžadováno žádné intelektuální úsilí. Odkaz na rostliny je snadno zřejmý z přihlášené ochranné známky. ✓

Mgr. Miroslav Černý, Ph.D.

6. Rozsudek Soudního dvora (šestého senátu) ze dne 20. dubna 2023

ve spojených věcech **C-775/21 a C-826/21**

Blue Air Aviation

UPFR

Šíření hudebního díla jakožto kulisy v dopravním prostředku představuje akt sdělování veřejnosti ve smyslu práva EU. To však neplatí pro pouhou instalaci zvukového zařízení a případně softwaru, které umožňují šíření hudební kulisy.

Právní rámec:

– Bod (27) odůvodnění směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/29/ES ze dne 22. května 2001

o harmonizaci určitých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících v informační společnosti (dále jen „směrnice 2001/29/ES“);

- článek 3 směrnice 2001/29/ES;
- článek 8 odst. 2 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/115/ES ze dne 12. prosince 2006 o právu na pronájem a půjčování a o některých právech v oblasti duševního vlastnictví souvisejících s autorským právem (dále jen „směrnice 2006/115/ES“).

Skutkové okolnosti a předběžné otázky

Dva rumunští kolektivní správci práv spravující autorská práva k dílům hudebním a práva související s právem autorským výrobců zvukových záznamů podali žaloby proti letecké společnosti Blue Air a proti železniční dopravní společnosti CFR, kterými se domáhali zaplacení dlužných odměn (resp. dle rumunské úpravy zaplacení částky rovnající se trojnásobku dlužné odměny) za šíření hudebních děl na palubách letadel a vlaků bez toho, aniž by dopravní společnosti získaly předem k takovému užití hudebních děl příslušné licence.

Soudní dvůr v tomto kontextu řešil následující předběžné otázky:

- 1) zda šíření hudebního díla nebo úryvku hudebního díla na palubě dopravního letadla obsazeného cestujícími při vzletu, přistání nebo kdykoli během letu prostřednictvím obecného zvukového systému letadla představuje sdělování veřejnosti;
- 2) zda článek 3 směrnice 2001/29/ES brání vnitrostátní právní úpravě, která stanoví vyvratitelnou domněnku, že pouhá existence zvukových systémů v dopravních prostředcích v případě, že jsou tyto systémy vyžadovány jinými právními předpisy upravujícími činnost provozovatele dopravy, představuje sdělování veřejnosti.

Z rozhodnutí:

V kontextu první předběžné otázky (šíření hudebního díla na palubě dopravního letadla) Soudní dvůr s odkazem na svou dřívější judikaturu posuzoval dva kumulativní prvky nutné pro naplnění pojmu „sdělování veřejnosti“ dle čl. 3 odst. 1 směrnice 2001/29/ES, tedy „sdělování díla“ a sdělování tohoto díla „veřejnosti“, a dále (též v souladu se svou dřívější judikaturou) zohlednil i několik doplňujících kritérií, která nejsou autonomní povahy a navzájem spolu souvisí. Zdůraznil

zejména kritéria „nepominutelné úlohy uživatele“, „vědomé povahy jeho zásahu“ a také „výdělečné povahy sdělování“, kde zopakoval, že takováto povaha není nutně nezbytnou podmínkou pro konstatování existence sdělování veřejnosti. V této věci Soudní dvůr uzavřel, že **šíření hudebního díla jako hudební kulisy v dopravním prostředku pro předpravu cestujících představuje sdělování veřejnosti ve smyslu práva EU.**

Ke druhé otázce Soudní dvůr uvedl, že právo EU, konkrétně bod 27 odůvodnění směrnice 2001/29/ES, vylučuje případy, kdy by pouhé použití zvukového zařízení a případně softwaru automaticky vedlo ke kvalifikaci jednání provozovatele tohoto zařízení jakožto aktu sdělování veřejnosti, a to včetně případů, kdy je instalace takových zařízení vyžadována vnitrostátními právními předpisy upravujícími činnost dopravce.

Jinak řečeno, **pouhá instalace zvukového zařízení a případně softwaru umožňujícího vysílání hudby jako kulisy na palubě dopravního prostředku sdělováním veřejnosti není.** V důsledku toho právo EU brání vnitrostátní právní úpravě, která stanoví vyvratitelnou domněnku, že na palubě dopravních prostředků dochází ke sdělování hudebních děl veřejnosti jen z důvodu přítomnosti zvukových systémů v těchto dopravních prostředcích. ✓

Mgr. Pavlína Navrátilová

7. Rozsudek Soudního dvora (pátého senátu) ze dne 27. dubna 2023

ve věci C-628/21

TB proti Castorama Polska a Knor

Poskytnutí informace o původu a distribučních sítích zboží či služeb, kterými je porušováno právo duševního vlastnictví

Právní rámeček:

Unijní právo – článek 8 odst. 1 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/48/ES o dodržování práv duševního vlastnictví

Polské právo – Kodeks postępowania cywilnego (občanský soudní řád) Dz. U. z roku 2020, částka 1575

Navrhovatelem byla fyzická osoba TB, která se prohlašovala za autora děl (obrázků a textů), chráněných autorským zákonem. Tato díla byla dále užívána společnostmi Castorama a Knor bez jejího souhlasu a rovněž bez označení jejich autora, přičemž tyto společnosti zpochybňovaly jak podřazení předmětných děl do kategorie děl autorských, tak samotné jejich autorství navrhovatele.

Předmětem sporu byla žádost navrhovatele o poskytnutí informací, nezbytných k zahájení řízení týkajícího se porušení jeho autorských práv, a podpůrně k podání žaloby na náhradu škody způsobené nekalou soutěží.

Pro účely přezkumu žádosti navrhovatele v rámci sporu se soud zabýval otázkou výkladu čl. 8 odst. 1 směrnice 2004/48, zejména pokud jde o to, zda v rámci řízení týkajícího se žádosti o informace zahájeného na základě tohoto ustanovení musí být skutečnost, že je dotyčná osoba nositelem práv duševního vlastnictví uplatněných na podporu její žádosti, v plném rozsahu prokázána nebo to tato osoba musí pouze „s vysokou mírou pravděpodobnosti osvědčit“.

Z rozhodnutí:

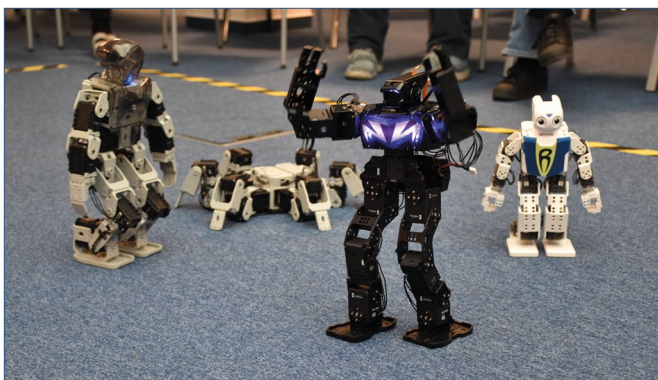
V rámci řízení o porušení práva duševního vlastnictví podle ustanovení článku 8 odst. 1 Směrnice musí navrhovatel pro účely žádosti o informace poskytnout obvykle dostupné důkazy, které umožní, aby soud, jemuž byla tato žádost předložena, byl s dostatečnou jistotou přesvědčen, že je nositelem tohoto práva, když předloží náležité důkazy s ohledem na povahu uvedeného práva a případné použitelné zvláštní formality.

Bude pak na předkládajícím soudu, aby přezkoumal, zda navrhovatel předložil dostatečné důkazy dokládající to, že je nositelem dotčeného práva duševního vlastnictví a aby posoudil odůvodnění a přiměřenost žádosti o informace, která mu byla předložena, jakož i ověřil, zda navrhovatel ve věci v původním řízení tuto žádost nezneužil. ✓

JUDr. Aleš Kout

Světový den duševního vlastnictví Úřad oslavil s roboty

Do každoročních oslav Světového dne duševního vlastnictví Úřad průmyslového vlastnictví přispěl speciálně připraveným programem. Byl věnován žákům a studentům základních a středních škol a nesl název „Den s roboty“. Podílel se na něm s kolegy z Národní technické knihovny (#robotikaNTK) a z Ministerstva kultury ČR.

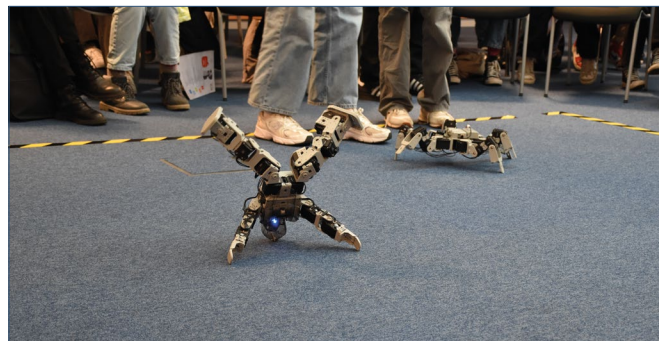
Zdroj: ÚPV

Ve středu 26. dubna 2023 jsme v sídle Úřadu postupně přivítali téměř 140 mladých návštěvníků ze základních a středních škol. Program se opakoval ve třech blocích. Úvodní prezentace mladé posluchače seznámila s duševním vlastnictvím jako celkem a posléze trochu podrobněji s průmyslovými právy. Příklady ilustrující jednotlivé druhy ochrany byly voleny z oboru robotiky. Následovala prezentace věnovaná autorským právům. V jejím rámci byl připomenut i vznik slova „robot“ spojený s bratry Karlem a Josefem Čapkovými. Po tomto úvodu se naši návštěvníci

přesunuli do studovny, kde již roboti byli připraveni předvést své dovednosti.

Děti se od lektorů z NTK dozvěděly, jak se v tomto oboru uplatňuje duševní vlastnictví. A především zjistily, z jakých funkčních částí se krácející roboti skládají, jak pracují a jaké mají možnosti uplatnění v praxi. Seznámily se i se zásadami a matematickými principy jejich programování. Ti, kdo zodpověděli otázky zábavného a poučného kvízu o robotice správně a současně nejdříve, vyhráli možnost vyzkoušet si ovládání robotů sami.

Letošní téma oslav Světového dne duševního vlastnictví, a to „Women and IP: Accelerating innovation and creativity“ jsme připomněli také na internetových stránkách Úřadu virtuální výstavou „České vědkyně a jejich přínos nejen české vědě“, která vznikla pod hlavičkou projektu Otevřená věda Akademie věd České republiky, s jejíž svolením byla uveřejněna. ✓

Zdroj: ÚPV

Úřad průmyslového vlastnictví na Týdnu betonu

Stavební fakulta ČVUT pořádala ve dnech 24.–28. dubna 2023 již třetí ročník Týdne betonu. Dne 26. dubna 2023 se konal tzv. Technický den, v jehož rámci se uskutečnila řada odborných přednášek a ve dvoraně fakulty také výstava, které se zúčastnil i Úřad průmyslového vlastnictví. Dalším vystavovatelem byla např. společnost SCIA CZ, jejíž produkt umožňuje virtuální procházení objektu už ve fázi

projektu, nebo společnosti Dlabal – software, IDEA StatiCa a Construsoft, které prezentovaly programy pro statické výpočty. Společnost Safibra předváděla systém pro vzdálený monitoring, mostů v reálném čase. Svoje aktivity na výstavě představoval i Metrostav. Návštěvníci stánku Úřadu se zajímali především o možnosti provádění patentových rešerší, informační služby a o vzdělávací akce pořádané Úřadem. ✓

Mezinárodní výstava vynálezů v Ženevě

Ve dnech 26.–30. dubna 2023 proběhl na ženevském výstavišti Palexpo 48. ročník výstavy vynálezů *The International Exhibition of Inventions Geneva*. Po online ročnících, vynucených pandemií Covid-19, výstava proběhla klasickým prezenčním formátem. Výstava se konala pod patronátem IFIA (International Federation of Inventors' Associations). Formou posterů nebo i funkčních vzorků bylo prezentováno přes 1 000 exponátů z takřka 40 zemí. Mezi vystavujícími zeměmi byly i ty exotické jako například Peru, Kamerun či Libanon. Převažovaly však exponáty z východní Asie, zejména z Číny, Thajska a Hong-Kongu. Znatelná část výstavních stánků byla obsazena asijskými mladými vynálezci (studenty), jejichž technická tvůrčí činnost je v jejich zemích podporována, včetně možnosti prezentace získaných výstupů na takovýchto výstavách. Jedná se o dlouhodobý trend, jenž daným zemím přináší mladé vývojáře technických řešení, kteří si osvojili proces vývoje technických inovací. Z toho v konečném důsledku těží celá ekonomika dané země. Zvláštní oddělení výstavy „Île Verte“ (Zelený ostrov) bylo vyhrazeno pro „zelené“ vynálezy od francouzských

a švýcarských vynálezců. Zde prezentované vynálezy spadaly do kategorií: udržitelná výstavba, zelená energie, zelená městská mobilita, udržitelné finance a čisté technologie. Grand prix, hlavní ocenění výstavy, získala UNIVERSITE DE VERSAILLES SAINT-QUENTIN EN YVELINES z Francie za svůj vynález „Netoxická molekula, která posiluje včely vůči vnějším vlivům“.

Zástupci Českého svazu vynálezců a zlepšovatelů, z.s. (ČSVZ) se výstavy zúčastnili pouze coby pozorovatelé, vlastní stánek svazu nebyl zřízen.

V rámci výstavy proběhla oslava 55. výročí založení IFIA a 37. valná hromada spojená s volbou prezidenta a výkonného výboru IFIA. Prezidentem IFIA byl znovu zvolen Íránec Alireza Rastegar, pod jehož vedením od roku 2014 IFIA značně posiluje. Mezi 25 členů výkonného výboru byl zvolen i předseda ČSVZ Mgr. Lukáš Zmeškal. Přímé zapojení do mezinárodní organizace takového charakteru napomůže ČSVZ, a přeneseně i českým vynálezům, k vyšší prestiži a propagaci inovací. To v konečném důsledku může usnadnit uvedení vynálezu na trh nebo transfer technologií. ✓

Intarg 2023 – Katovice

Ve dnech 24.–25. května 2023 se v mezinárodním kongresovém centru v Katovicích (Polsko) pořádal 16. ročník Mezinárodní výstavy vynálezů a inovací INTARG 2023. Tato akce přináší příležitost k propagaci inovativních produktů, technologií a služeb. Více než 180 vystavovatelů z Polska i zahraničí představilo přes 500 inovací z oblasti strojírenství, elektroniky, informačních technologií, biotechnologií, medicíny, stavebnictví a architektury. Podporu pořádání výstavy INTARG® každoročně poskytuje Federation of Inventors' Associations (IFIA) a World Invention Intellectual Property Associations (WIIPA). Výstavu zaštitily rovněž prestižní polské a zahraniční instituce a organizace včetně Polského patentového úřadu, přičemž akci podpořily i mnohé mediální agentury. Čestnou záštitu nad výstavou převzala Světová organizace duševního vlastnictví (WIPO) a polské Ministerstvo rozvoje

a technologií. Spolupořadatelem akce je tradičně i město Katovice.

Doprovodný program zahrnoval řadu akcí, především soutěž vystavovaných inovativních řešení, v níž mezinárodní porota hodnotila zejména jejich inovativnost, možnost praktické realizace, využití a komercializace v tuzemsku i zahraničí, úroveň ochrany duševního vlastnictví (národní nebo mezinárodní patentová přihláška, patent, užitečný vzor) a také prezentaci vystavovatelem. Výstavu doprovázely konference, diskusní panely, prezentace vystavovatelů, zprostředkovatelská setkání organizovaná sítí Enterprise Europe Network. Důležitou součástí programu bylo vyhlášení výsledků soutěží XXI LEADER OF INNOVATION® Contest, XVI INTARG® Invention Contest, Young Inventor 2023. Byly uděleny také ceny ministra školství a vědy za zvláštní aktivitu v propagaci polské

vědy. V závěrečném ceremoniálu byly vyhlášeny nejzajímavější vynálezy vyznamenané medailami a prestižními oceněními. Hlavní cenu GRAND PRIX INTARG® 2023 získala polská společnost CHDE POLSKA S.A. za „terapeutické zařízení“ pro klinické použití při léčbě nádorových onemocnění a jiných akutních klinických stavů.

Úřad průmyslového vlastnictví se výstavy účastnil již počtvrté. Na svém stánku umožnil prezentaci České hutnické společnosti (ČHS), která přihlásila inovace z oborů strojírenství a dopravy, přičemž dva z exponátů získaly platinovou medaili (Vážení kolejových vozidel v pohybu pomocí optických vláken) a zlatou medaili (Způsob získávání železitého koncentráту z metalurgických strusek). Za Úřad byly prezentovány aktivity na zvyšování průmyslověprávního povědomí mezi dětmi a mládeží.

Zdroj: ÚPV

Návštěvníci si mohli vyplnit zábavné kvízy a zahrát vynálezecké pexeso připravené v angličtině. Dotazy byly kladeny na vystavovaná řešení a také na podmínky průmyslověprávní ochrany v České republice. ✓

System jednotné patentové ochrany v Evropě spuštěn

Po letech příprav zahájil 1. června 2023 Jednotný patentový soud svoji činnost. Zároveň došlo ke spuštění systému jednotné patentové ochrany v Evropě. Od tohoto data vstoupila v platnost Dohoda o Jednotném patentovém soudu a začala se uplatňovat dvě nařízení EU, kterými se zavádí evropský patent s jednotným účinkem, jež spolu s Dohodou tvoří tzv. patentový balíček. V platnost rovněž vstoupil sekundární právní rámec Evropské patentové organizace pro jednotný patent, zejména Pravidla týkající se jednotné patentové ochrany, která formálně pověřují Evropský patentový úřad správou jednotného patentu. Evropský patent s jednotným účinkem doplňuje stávající evropský patentový systém. Vzniká možnost získat patentovou ochranu najednou ve všech zúčastněných státech, v současné době se jedná o 17 států EU. Česká republika

Dohodu o jednotném patentovém soudu zatím neratifikovala, nicméně – stejně jako přihlašovatelé z celého světa, mají i naši přihlašovatelé možnost získat evropský patent s jednotným účinkem a rovněž se na ně jakožto na majitele evropských patentů bude případně vztahovat pravomoc Jednotného patentového soudu v případě, že nepožádají o vynětí jejich patentu z jeho pravomoci. Dlužno dodat, že o případné vynětí evropských patentů z pravomoci Jednotného patentového soudu musí požádat i majitelé těch patentů, které jim byly uděleny Evropským patentovým úřadem v minulosti, a které jsou dosud v platnosti. V případě, že k vynětí nedojde, bude řízení o zrušení jejich patentu vedeno právě před Jednotným patentovým soudem, a výrok se bude vztahovat najednou na území účastnících se 17 států EU. ✓

Příprava změny zákona o podpoře výzkumu a vývoje z veřejných prostředků

Od začátku roku 2023 probíhá příprava podstatné změny zákona č. 130/2002 Sb., o podpoře výzkumu a vývoje z veřejných prostředků a o změně některých

souvisejících zákonů (zákon o podpoře výzkumu a vývoje). Kromě podpory excelence výzkumu, podpory výzkumu v krizových situacích, využívání soukromých zdrojů

pro financování výzkumu, transferu znalostí, aplikace trendů evropského výzkumu a zjednodušení zákona a procesních postupů, je jedním z avizovaných cílů změny zákona i odstranění interpretačních nepřesností nebo problémů aplikace zákona o podpoře výzkumu a vývoje z veřejných zdrojů.

Subjekty zabývající se výzkumem a vývojem financovaným z veřejných zdrojů, bez ohledu na roli jejich zapojení do vědecko-výzkumné činnosti – od poskytovatele přes výzkumnou organizaci nebo podnik až po správní úřad používající výsledky výzkumu a vývoje – se nejednou potýkají s problémy, kdy naráží na pojmovou odlišnost nebo odlišnost postupu stanoveného zákonem o podpoře

výzkumu a vývoje z veřejných zdrojů od pojmů a postupů upravujících vznik a oprávnění nakládání s výsledky vědecko-výzkumné nebo jiné tvůrčí činnosti v ostatních příslušných právních předpisech (zejména v autorském zákoně, v zákoně o vynálezech a zlepšovacích návrzích, v zákoně o užitných vzorech a v mnoha dalších).

Vzhledem k avizovaným cílům připravované změny zákona o podpoře výzkumu a vývoje se tak nabízí příležitost ke zlepšení. Při vzniku této změny zákona o podpoře výzkumu a vývoje z veřejných zdrojů by však neměli chybět odborníci v oblasti práva, které upravuje vznik a oprávnění nakládání s výsledky vědecko-výzkumné nebo jiné tvůrčí činnosti. ✓

Výroční konference ECTA v Praze

Ve dnech 28. června – 1. července 2023 se v pražském Kongresovém centru uskuteční již 41. ročník konference European Communities Trade Mark Association (ECTA). Její letošní téma zní: „Exploring IP Magic“. Svět duševního vlastnictví se neustále mění, a proto i témata konference budou odrážet nové trendy a vývoj. Přednášející se budou

zabývat otázkami duševního vlastnictví v online světě, reformou právní úpravy ochrany designu EU i bojem proti padělání, špatnou vírou, značkami a sportem, nezemědělskými zeměpisnými označeními, díly užitého umění nebo zeměpisnými názvy v ochranných známkách. Konference bude zakončena judikaturou EU. ✓

Křest časopisu Duševní vlastnictví

Zdroj: ÚPV

Dne 26. dubna 2023 redakční rada časopisu Duševní vlastnictví při příležitosti Světového dne duševního vlastnictví slavnostně pokřtila jeho první číslo. Časopis změnil nejenom svůj název, čímž rozšířil svoji obsahovou náplň, ale také kompletně změnil svůj design. Časopis nově obsahuje také rubriku s recenzovanými články. Zárukou odbornosti článků je redakční rada, která sestává jak z odborníků na průmyslová práva, tak také odborníků na práva autorská, zástupců státní správy, vysokých škol, soudů, patentových zástupců a specializovaných advokátů. Časopis je dostupný v tištěné i elektronické listovací verzi. ✓

První česky vydaný patent – patent č. 461

PATENTOVÝ ÚŘAD REPUBLIKY ČESKOSLOVENSKÉ.

Třída 44 b.

Vydáno 20. prosince 1919.

PATENTOVÝ SPIS Č. 461.

LADISLAV BASS V PRAZE.

Pouzdro na krabičku sirek.

Přihlášeno 5. února 1919.

Chráněno od 15. srpna 1919.

Předložený vynález týče se pouzdra, aby se doutník nebo cigareta mohl tím spotřebovato mnoho sirek.

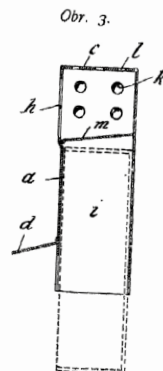
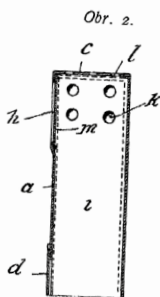
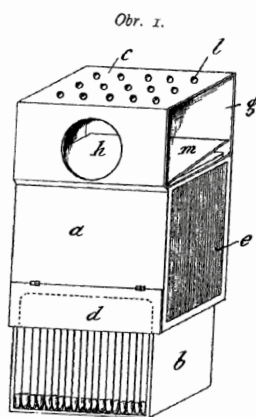
Dle vynálezu je pouzdro na krabičku se sirkami vznikne před zapálení. Při tom ve dvou stěnách a druhý pro zavedení hořící sirky přívod vzduchu a jednak k odvě

Vynalezené pouzdro připraveno v perspektivním pohledu. Obr. 2 obr. 3 tentýž řez pouzdrem pří

Pouzdro, na př. plechové, je se sirkami *b*. Vrchní čelní plocha nesnadno vytahovala, je přední stěna je gumovým páskem, přerem nebo fosforovou hmotou *e*, o kterou je opatřena též žlábký, do nichž je natřenou fosforovou hmotou, která asi 2 cm této stěny jest v horní části zavádí hořící sirka do zapalovací je kruhový otvor *h*, kterým se vsouvá otvor *h*, které dovolují přístupu vzduchu. V horní části sloužící k v horní části sklopná destička, se sklápí a chrání krabičku se sirkami.

Použití krabičky sirek opatřené pouzdrem *b* se částečně vysune pouzdro a uvolní otvor *h*, kterým pak se zavede k doutníku otevřenou prostorou a lze je i za větru t

1. Pouzdro na krabičku cigaret, vyznačené čelní stěnou vysunutím krabičky (*b*), v němž se zavádí hořící sirka zavedou otvor *h*.
2. Pouzdro na krabičku cigaret, vyznačené vnitřní stěnou pouzdra (*a*), která chrání tak sirky před přímým

Po vzniku samostatného Československa a následně i patentového úřadu se stal prvním československým patentem německy psaný rakouský patent č. 71 354. Podle přechodného uspořádání vztahů v oblasti patentové ochrany měly totiž na území našeho nově vzniklého státu platnost i patenty udělené ve Vídni a Budapešti. Prvním česky vydaným patentem byl až patent s pořadovým číslem 461. Tento

patent byl udělen 15. srpna 1919 Ladislavu Bassovi z Prahy na základě jeho přihlášky podané 5. února 1919 k vynálezu „Pouzdro na krabičku sirek“. Tento vynález měl ušetřit množství sirek pro zapálení doutníku či cigarety za větrného počasí. I když se nejednalo o nijak převratný vynález, který by výrazným způsobem zvýšil kvalitu života společnosti a jen těžko se dnes dohadovat, jaký finanční benefit z něj získal samotný majitel, pro nás tato inovativní krabička na sirky zůstává defakto synonymem pro první československý patent. ✓

Shrnutí odborných článků

ČESKY

Adéla Faladová: Velká novela autorského zákona 2022

Autorka v článku pojednává o rozsáhlé a dlouho očekávané novele autorského zákona z prosince 2022, kterou byly implementovány dvě směrnice EU o autorském právu z roku 2019. Popisuje historický kontext a obsah novely, včetně pozměňovacích návrhů přijatých v průběhu projednávání vládního návrhu novely v Parlamentu ČR.

Klíčová slova: autorský zákon, novela, implementace, směrnice EU, jednotný digitální trh, výjimky a omezení práv, díla nedostupná na trhu, práva vydavatelů tiskových publikací, odpovědnost online služeb pro sdílení obsahu

Hana Churáčková: 60. výročí Institutu průmyslověprávní výchovy

Článek popisuje historii Institutu průmyslověprávní výchovy, který byl založen před 60 lety za účelem výchovy a vzdělávání specialistů v oblasti průmyslových práv. Institut vznikl pod názvem Podnikový institut při Úřadu pro patenty a vynálezy a za dobu své existence několikrát změnil svůj název. Autorka se v článku zabývá především výkladem jeho stěžejní činnosti, již je organizace tzv. specializačního studia.

Klíčová slova: Institut průmyslově právní výchovy, výchova, vzdělávání, specializační studium

Lukáš Zmeškal: Základní podmínky pro získání patentů podle Evropské patentové úmluvy – díl III. Výluky z patentovatelnosti

Článek ve svém třetím díle k problematice základních podmínek pro získání patentů podle Evropské patentové úmluvy (EPÚ) analyzuje výluky z patentovatelnosti. Autor rozebírá zejména čl. 53 Evropské patentové úmluvy a následně Pravidlo 26 EPÚ, které blíže definuje terminologii nutnou pro správný výklad čl. 53(b) EPÚ k biotechnologickým vynálezům.

Klíčová slova: Evropská patentová úmluva, výluky z patentovatelnosti, biotechnologické vynálezy, evropský patent, Evropský patentový úřad

Eva Schneiderová: Konvergenční programy Evropské patentové organizace

Autorka popisuje činnost pracovní skupiny WG4 v rámci čtvrtého konvergenčního programu a její výsledky. V článku jsou rozebrány čtyři oblasti pro sblížení (Oznámení o ztrátě práv; Minimální náležitosti podané žádosti o navrácení práv; Minimální prvky pro vypracování rozhodnutí nebo sdělení o navrácení práv; Dostupnost rozhodnutí o navrácení práv), které tvoří součást společné praxe při navrácení práv a které mají být implementovány a uplatňovány smluvními státy EPC na dobrovolném základě.

Klíčová slova: konvergenční programy, Evropská patentová organizace, navrácení práv

Michal Havlík: Bankovní licence nebo vejce aneb glosa k průzkumu přihlášek ochranných známek obsahujících slovní prvek „banka“

Autor se zamýšlí nad postupem Úřadu průmyslového vlastnictví, který v rámci řízení o zápisu přihlášky ochranné známky obsahující slovní prvek „banka“, jeho překlad či slovo od něj odvozené, uplatňuje výluky ze zápisné způsobilosti s tím, že by takové označení mohlo klamat veřejnost, zejména pokud jde o povahu, jakost nebo zeměpisný původ výrobku nebo služby. Poukázáno je na spornost požadavku, aby byl vlastník přihlašovaného označení držitelem bankovní licence.

Klíčová slova: ochranné známky, zápisná způsobilost, výluky ze zápisné způsobilosti

ENGLISH (SUMMARY OF ARTICLES)

Adéla Faladová: Major amendment to the Copyright act 2022

The author discusses the extensive and long-awaited amendment to the Copyright Act of December 2022, which implemented two EU directives on copyright from 2019. The author describes the historical context and content of the amendment, including the amendments adopted during the discussion of the government's draft amendment in the Czech Parliament.

Keywords: Copyright Act, amendment, implementation, EU directive, digital single market, exceptions and limitations of rights, works not available on the market, rights of publishers of print publications, liability of online content sharing services

Hana Churáčková: 60th Anniversary of the Industrial Property Training Institute

The article describes the history of the Industrial Property Training Institute, which was founded 60 years ago to educate and train specialists in the field of industrial law. The Institute was established under the name Enterprise Institute of the Office for Patents and Inventions and has changed its name several times during its existence. The author primarily explains its core activity, which is the organisation of the so-called specialized study.

Keywords: Industrial Property Training Institute, education, training, specialized study

Lukáš Zmeškal: Basic conditions for patent acquisition under the European Patent Convention – Volume III. Exclusion from patentability

In the third part, the article concerning the basic conditions for obtaining patents under the European Patent Convention (EPC) analyzes the exclusions from patentability. In particular, the author discusses Article 53 of the European Patent Convention and then EPC Rule 26, which further defines the terminology necessary for a proper interpretation of Article 53(b) EPC on biotechnological inventions.

Keywords: European Patent Convention, exclusions from patentability, biotechnological inventions, European patent, European Patent Office

Eva Schneiderová: Convergence projects of the European Patent Organization

The author describes the work of the WG4 working group in the context of the fourth convergence project and its results. The article discusses four areas for convergence (Notification of loss of rights; Minimum elements of the application for restitution of rights; Minimum elements for drafting a decision or communication on restitution of rights; Availability of decision on restitution of rights), which form part of a common practice in the restitution of rights to be implemented and applied by EPC Contracting States on a voluntary basis.

Keywords: convergence projects, European Patent Organisation, restitution of rights

Michal Havlík: Banking licence or an egg or a comment on the examination of trade mark applications containing the word element „bank“

The author reflects on the procedure of the Industrial Property Office, which, within the registration procedure of a trademark application containing the word element „bank“, its translation or a word derived from it, claims exclusion from registrability on the grounds that such a sign could mislead the public, in particular as to the nature, quality or geographical origin of a product or service. It is pointed out that the requirement that the owner of the sign applied for must be the holder of a banking licence is questionable.

Keywords: trade marks, registrability, exclusions from registrability

Pokyny pro autory

Časopis Duševní vlastnictví zveřejňuje články týkající se především průmyslového a jiného duševního vlastnictví.

Za věcný obsah příspěvků odpovídá autor a jeho názory se nemusí ztotožňovat s názory vydavatele. Autor dále odpovídá za to, že příspěvek předaný redakci ani jakákoliv jeho část včetně příloh neporušuje práva třetích osob ani žádné předpisy, zejména autorská práva dle zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Autorům pro informaci sdělujeme, že Úřad průmyslového vlastnictví poskytl společnostem Wolters Kluwer, a.s., a C. H. Beck, s.r.o., a ATLAS consulting, s.r.o. souhlas k zařazení vybraných článků z časopisu Duševní vlastnictví do systémů ASPI, Beck-online a Codexis, a to v celém rozsahu nebo ve zkrácené podobě. Předpokladem k zařazení článku do těchto systémů je souhlas autora vyjádřený prostřednictvím e-mailu.

Textové části rukopisu zpracované v českém jazyce s diakritikou zasílejte redakci elektronicky na e-mailovou adresu redakce@upv.gov.cz ve formátech RTF, DOC, DOCX (tj. vytvořené editorem MS WORD). Text neformátujte ani nijak graficky neupravujte, neboť grafická úprava bude provedena jednotně. Nepoužívejte funkci dělení slov – text se při zlomu nakonec rozdělí úplně jinak. Tučné písmo, kurzíva či podtržení v textu budou zachovány. K textu článku přiložte klíčová slova a resumé v češtině (cca 600 znaků). Resumé zahrnuje název článku, jméno autora a výstižnou charakteristiku obsahu článku.

Články by měly splňovat požadavky na odborné publikace, tzn., že by měly být mj. i vhodně strukturovány. Poznámkový aparát k textu (tj. především odkazy na citované zdroje nebo vysvětlení či komentáře) uvádějte pod čarou pomocí funkce Vložit poznámku pod čarou (MS WORD). Každá poznámka začíná velkým písmenem a končí tečkou. Na konec textu uveďte seznam použitých pramenů a literatury (nečíslovaný a v abecedním pořadí). Pro citace a bibliografické záznamy používejte ČSN ISO 690:2011.

Obrazové přílohy, tabulky a grafy nekládejte přímo do textu. Připojte je ke zprávě jako samostatnou přílohu ve formátech JPG (JPEG), PNG nebo PDF s uvedením zdroje. V textu označte

místo, kam zamýšlíte tyto přílohy vložit. Uvádějte u nich zdroje a obsahový popis.

Redakce si vyhrazuje právo na jazykové a technické úpravy textů. Došlé příspěvky, kromě krátkých informací a oznámení, podléhají posouzení, které provádějí členové redakční rady časopisu. Členové redakční rady samostatně posuzují, zda příspěvky spadají do oblasti průmyslového či jiného duševního vlastnictví a splňují základní požadavky kladené na odborný text. Mohou autorovi doporučit provedení jazykových, formálních i obsahových úprav. Na základě vyjádření připomínek a po jejich projednání na redakční radě připraví redakce ze schválených příspěvků příslušné číslo časopisu do tisku. Konečné rozhodnutí o přijetí, či zamítnutí příspěvků činí ve všech případech redakční rada. Po zalomení a přípravě textu do tisku má autor právo na provedení autorské korektury.

Recenzované články

Článek je též možné publikovat jako recenzovaný. Takový článek musí splňovat standardní parametry a náležitosti vědecké práce – musí obsahovat Úvod jako samostatnou část textu, v němž autor vymezí cíl stati, popř. i výzkumné otázky a metody, jimiž stať zpracoval. V textu článku musí řádně citovat z odborné literatury, popř. i judikatury a právních předpisů. Závěr musí tvořit samostatnou část textu, v níž shrne dosažené nové poznatky. Recenzovaný článek povinně podléhá oboustranně (z hlediska recenzentů i autora) anonymnímu recenznímu řízení dvou nezávislých recenzentů. S recenzemi je autor redaktorem následně seznámen a pokud obsahují výzvy recenzenta k nutným úpravám, autor je co nejdříve zapracuje. Jde-li pouze o doporučení recenzenta, autor je svázán. Následně proběhne posouzení obou recenzí i autorem upraveného textu článku, popř. jeho vyjádření k recenzím, členy redakční rady. Na základě vyjádření posuzovatelů je po jednání redakční rady autorovi sděleno, zda je text přijat ke zveřejnění jako článek recenzovaný. Konečné rozhodnutí o přijetí, úpravě či zamítnutí recenzovaného článku činí ve všech případech redakční rada.

Časopis vychází čtvrtletně, 15. den v měsících březen, červen, září a prosinec. Uzávěrka čísla je vždy 1. den předchozího měsíce, tj. 1. února, 1. května, 1. srpna a 1. listopadu. V případě zájmu autora o publikování recenzovaného článku je uzávěrka vždy o dva měsíce dřív. Články uveřejněné v časopise jsou honorovány.

O ÚŘADU PRŮMYSLOVÉHO VLASTNICTVÍ

Úřad průmyslového vlastnictví je ústředním orgánem státní správy České republiky na ochranu průmyslového vlastnictví. Jeho historie sahá až do roku 1919, kdy byl zákonem č. 305/1919 Sb., ze dne 27. května 1919, jenž se týká prozatímních opatření na ochranu vynálezů, zřízen patentní úřad se sídlem v Praze.

Úřad průmyslového vlastnictví plní zejména funkci národního patentového a známkového úřadu. Mezi jeho základní funkce patří:

- rozhodování v rámci správního řízení o poskytování ochrany na vynálezy, užité a průmyslové vzory, ochranné známky, zeměpisná označení a označení původu výrobků a vedení příslušných rejstříků o těchto předmětech průmyslových práv
- vykonávání činnosti podle předpisů o patentových zástupcích
- zpřístupňování informací o světové patentové literatuře
- zabezpečení plnění závazků z mezinárodních smluv z oblasti průmyslového vlastnictví, jichž je Česká republika členem
- aktivní spolupráce s jinými orgány státní správy při prosazování průmyslových práv
- spolupráce s mezinárodními organizacemi a národními úřady jednotlivých států na poli průmyslového vlastnictví.

